

Stenografični zapisnik

dvanajste seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 18. januarja l. 1887.

Nazoči: Prvosednik: deželni glavar Gustav grof Thurn-Valsassina. — Vladni zastopnik: deželni predsednik Andrej baron Winkler. — Vsi članovi razun: knezoškof dr. Jakob Missia, Luka Svetec.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika XI. deželno-zborske seje dné 15. januarja 1887.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Priloga 63. Poročilo deželnega odbora o reorganizaciji deželnega stavhnega urada.
4. Priloga 62. Poročilo deželnega odbora o prošnji občin Ajdovica in Dvor, da bi se občinska cesta med Verbovcem in Dvorom uvrstila med okrajne ceste.
5. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občine Dol in družih za podporo za zgradbo mostú čez Savo pri Dolu.
6. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji podobčine Narin za podporo za napravo mostú čez potok Steržen.
7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občine Sturja za podporo za zgradbo studenca za pitno vodo.
8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji posestnikov iz Fužin, okraja Kranjskega, za podporo za napravo mostú.
9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji krajnega šolskega sveta v Pečah pri Moravčah za podporo za šolski vrt.
10. K prilogi 48. Ustno poročilo finančnega odseka gledé stavb za obrambo bregov na Gorenji Savi in gledé podpore, ki naj bi se v ta namen dovolila iz deželnega zaklada.
11. Ustno poročilo odseka za letno poročilo o deželnega odbora letnem poročilu, in sicer:
 - a) o § 9. «Ustanove»,
 - b) o § 11. «Splošne zadeve».
12. Priloga 58. Poročilo finančnega odseka o proračunu zemljiško-odveznega zaklada za leto 1887 (k prilogi 11).
13. Ustno poročilo finančnega odseka o načrtu zakona o upeljavi samostojne deželne naklade od porabljenih žganih opojnih pijač (k prilogi 50).
14. Ustno poročilo finančnega odseka o upeljavi občinskih naklad na porabljeno pivo in na porabljene žgane opojne tekočine (k prilogi 53).

Stenographischer Bericht

der zwölften Sitzung

des krainischen Landtages

zu Laibach

am 18. Jänner 1887.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Gustav Graf Thurn-Valsassina. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Freiherr von Winkler. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Lukas Svetec.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolles der XI. Landtagsitzung vom 15. Jänner 1887.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Beilage 63. Bericht des Landesauschusses betreffend die Reorganisation des Landesbauamtes.
4. Beilage 62. Bericht des Landesauschusses über die Petition der Gemeinden Haidowitz und Hof um Einreihung des zwischen Verbouz und Hof bestehenden Gemeineweges in die Kategorie der Bezirksstraßen.
5. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über das Subventionsgesuch der Gemeinde Lustthal und anderer zur Errichtung einer Brücke über die Save bei Lustthal.
6. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über das Subventionsgesuch der Untergemeinde Narein zum Zwecke der Ueberbrückung des Baches Sterzen.
7. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über das Subventionsgesuch des Gemeindeamtes Sturja für die Einfassung einer Quelle fürs Trinkwasser.
8. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über das Subventionsgesuch der Zussassen von Fuschine, Bezirk Krainburg, zur Herstellung einer Brücke.
9. Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über das Subventionsgesuch des Ortschulrathes von Petsch bei Morantsch für den Schulgarten.
10. Zur Beilage 48. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses betreffend den Uferschutzbau in Gorenjafawa und den hiefür aus dem Landesfonde zu leistenden Beitrag.
11. Mündlicher Bericht des Rechenschaftsberichts-auschusses über den Rechenschaftsbericht des Landesauschusses, und zwar:
 - a) über § 9 «Stiftungen»,
 - b) über § 11 «Allgemeines».
12. Beilage 58. Bericht des Finanzauschusses über den Vorschlag des Grundentlastungsfondes für das Jahr 1887 (zur Beilage 11).
13. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses über den Entwurf eines Gesetzes betreffend die Einführung einer selbstständigen Landesauflage auf den Verbrauch von gebrannten geistigen Getränken (zur Beilage 50).
14. Mündlicher Bericht des Finanzauschusses betreffend die Einführung von Gemeinde-Auslagen auf den Verbrauch von Bier und gebrannten geistigen Flüssigkeiten (zur Beilage 53).

- 15. Priloga 61. Poročilo posebnega odseka z načrtom zakona občinskega reda in občinskega volilnega reda za deželno stolno mesto Ljubljano.
- 16. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajnega cestnega odbora Ribniškega, da bi se mu dovolila podpora za štiri cestarje, potem, da bi se odvezal dolžnosti, dati donesek za vzdrževanje Turjaške ceste, da bi se mu dovolila podpora v pokritje v proračunu za leto 1887. izkazanega primanjkljaja in da bi se opustila mitnica v Podklanci (k prilogi 52).
- 17. Ustno poročilo finančnega odseka glede podpore, ki naj bi se dovolila v ta namen, da se nadaljuje preložitev in poprava ceste med Mokronogom in Laknicem v okraji Mokronoškem (k prilogi 54).
- 18. Ustno poročilo finančnega odseka glede uravnave potokov Sica in Dobrovka (k prilogi 55).
- 19. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajno-cestnega odbora Radoljskega za podporo za preložitev Blejske ceste.
- 20. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji kranjskega ribolovnega društva v Ljubljani za podporo.
- 21. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Mateja Hubada za podporo za obiskovanje konservatorija na Dunaji.

Obseg: Glej dnevni red razen toček 17 do 21.

Seja se začne ob 30. minuti črez 10. uro.

- 15. Beilage 61. Bericht des Specialauschusses mit dem Gesetzentwurfe einer Gemeinde-Ordnung und einer Gemeinde-Wahlordnung für die Landeshauptstadt Laibach.
- 16. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Gesuche des Bezirksstrassenauschusses Reifnis wegen Gewährung einer Subvention zur Bestellung von vier Strasseneinräumern, Enthebung desselben von der Verpflichtung zur Beitragsleistung für die Erhaltung der Achazbergstrasse, Bewilligung einer Unterstützung behufs Bedeckung des präliminarmäßig ausgewiesenen Abganges pro 1887 und wegen Auflassung der Maut in Podklanc (zur Beilage 52).
- 17. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses betreffend die Bewilligung einer Subvention für die Fortsetzung der theilweisen Umlegung und Regulirung der Strassenstrecke Rassenfuß-Unterlafnis im Bezirke Rassenfuß (zur Beilage 54).
- 18. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses betreffend die Regulirung der Bäche Sica und Dobrovka (zur Beilage 55).
- 19. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Subventionsgesuch des Bezirksstrassenauschusses von Radmannsdorf für die Umlegung der Welfeser-Strasse.
- 20. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Subventionsgesuch des krainischen Fischereivereines in Laibach.
- 21. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Subventionsgesuch des Matthäus Hubad zum Besuche des Conservatoriums in Wien.

Inhalt: Sieh Tagesordnung mit Ausnahme der Punkte 17 bis 21.

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 30 Minuten.

Deželni glavar:

Potrjujem sklepčnost visoke zbornice ter otvarjam sejo.

Prosim gospoda tajnika, naj prebere zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika XI. deželnozborske seje dné 15. januarja 1887.

1. Lesung des Protokollses der XI. Landtagsitzung vom 15. Jänner 1887.

(Tajnik Pfeifer bere zapisnik XI. seje v slovenskem jeziku. — Secretär Pfeifer liest das Protokoll der XI. Sitzung in slovenischer Sprache.)

Želi kdo gospodov kak popravek zaslišanega zapisnika?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ni ugovora, izrečem, da je zapisnik potrjen.

2. Naznanila deželnozborskega predsedstva.

2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.

Landeshauptmann:

Wie den Herren bekannt ist, findet die Eröffnung des Reichsrathes am 28. d. M. statt. Ich bitte daher die Herren, in den Ausschüssen ihre Arbeiten zu beschleunigen, damit dieselben beendigt werden können, was sowohl mit Rücksicht auf die Eröffnung des Reichsrathes als auch mit Rücksicht auf die Kosten, welche durch ein längeres Tagen des Landtages das Land treffen, erwünscht erscheint. Es sind noch ungefähr 20 Vorlagen zu erledigen, einige davon sind sehr inhaltsreich und wichtig. Ich bitte darum mit Rücksicht auf alle diese Umstände, die regste Thätigkeit zu entfalten.

Lobend muß ich hervorheben, daß der Finanzausschuß einen besonderen Fleiß entwickelte und bisher bereits 18 Sitzungen abhielt, ebenso der volkswirtschaftliche Ausschuß. Ich bitte jedoch die Herren auszuharren, damit wir endlich fertig werden.

Poslanec dr. Poklukar:

Po moji misli gospodarski odsek ne zasluži nikakega očitanja. Gospodarski odsek je rešil razen peterih v zadnji seji mu izročeni predmetov in dveh predmetov, o katerih pa je poročevalec že zadnjič hotel poročati, vse druge predmete. Zavoljo gospodarskega odseka torej ne bode nobenega zadržka, da se dela deželnega zbora končajo naglo.

Deželni glavar:

Očital nisem nobenemu odseku nemarljivosti, ampak mislim, da je moja dolžnost za to skrbeti, da se delo pospeši.

Izročim prošnjo posestnikov iz Martvic, Zgorenjih in Spodnjih Skopic za pomoč v zadevi topničarskega strelišča.

(Izroči se gospodarskemu odseku. — Wird dem volkswirtschaftlichen Ausschusse zugewiesen.)

Gospod dr. Sterbenec izroči prošnjo prostovoljne požarne brambe v Krškem za podporo za l. 1887.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Izročam prošnjo nekaterih davkoplachevalcev iz logškega okraja zavolj v nakup dajanja deželne naklade na žgane opojne pijače.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Gospod Dev izroča prošnjo okrajno-cestnega odbora černomaljskega za odpis dolga 3500 gld. deželnemu zakladu.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

3. Priloga 63. Poročilo deželnega odbora o reorganizaciji deželnega stavbnega urada.

3. Beilage 63. Bericht des Landesauschusses betreffend die Reorganisirung des Landesbauamtes.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

4. Priloga 62. Poročilo deželnega odbora o prošnji občin Ajdovica in Dvor, da bi se občinska cesta med Verbovcem in Dvorom uvrstila med okrajne ceste.

4. Beilage 62. Bericht des Landesauschusses über die Petition der Gemeinden Haidowitz und Hof um Einreihung des zwischen Verbovcem und Hof bestehenden Gemeindegases in die Kategorie der Bezirksstraßen.

(Izroči se gospodarskemu odseku. — Wird dem volkswirtschaftlichen Ausschusse zugewiesen.)

Priloga 64. Poročilo deželnega odbora gledé uvrstitve neke občinske ceste v Bledu med okrajne ceste.

Beilage 64. Bericht des Landesauschusses betreffend die Einreihung einer in Bledes bestehenden Gemeindefraße in die Kategorie der Bezirksstraßen.

(Se izroči gospodarskemu odseku. — Wird dem volkswirtschaftlichen Ausschusse zugewiesen.)

5. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občine Dol in družih za podporo za zgradbo mostú čez Savo pri Dolu.

5. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Subventionsgesuch der Gemeinde Lustthal und anderer zur Errichtung einer Brücke über die Save bei Lustthal.

Poročevalec Detela:

Slavni zbor! V imenu finančnega odseka mi je poročati o prošnji občine Dol in sosednjih občin radi podpore za zgradbo mostú čez Savo pri Dolu. Prošnja povdarja važnost te zgradbe in navaja, da je deželni zbor pred 16 leti dovolil 10000 gld. podpore za to zgradbo. Kakor stenografični zapisniki kažejo, in kakor sem se prepričal tudi iz aktov pri deželnem odboru, je ta trditev občine, da je namreč deželni zbor obljubil 10000 gld. podpore, pomota, kajti nikjer se ne nahaja, da bi bil deželni zbor sklenil, da v slučaju zgradbe mostú čez Savo pri Dolu dá 10000 gld. podpore; pač pa se je tudi v deželnem zboru že pripoznala važnost te zgradbe, in usojam si v dokaz tega tukaj iz X. seje deželnega zbora dné 14. oktobra 1871 navesti sledeče sklepe (bere — ličst):

a) Potreba mostú pri sv. Jakobu čez Savo se pripozná;

b) deželnemu odboru se naklada, naj preskrbi načrte in proračun za naprošeni most in naj stavi svoje nasvete v prihodnjem deželnem zboru.

Vsled tega naročila je deželni odbor o tej zadevi obravnaval s cestnim odborom ljubljanskim in tudi poizvedaval mnenje cestnega odbora kamniškega ter uplival na to, da se je napravil načrt. Prvi načrt je bil izdelan že l. 1862., pa ta se ni mogel več v poštev jemati, ker so se med tem razmere popolnoma predrugačile. Troški po tem prvem načrtu znašali bi 19000 gld.; to je za sedanje razmere premalo, ker bi znašali troški za lesen most, kakor je leta 1873. poročal deželni inženir, najmanj 35000 gld. Obravnava je tekla dalje časa, ker se je pričakovalo, da se bode konstituiral konsorcij in zgradil ta most proti temu, da se mu dovoli pobiranje mostnine. Ali vse te obravnave niso imele nobenega uspeha, tako da stojimo danes v očigled tej prošnji na tistem stališču kakor pred 16. leti. Razložek je le ta, da se nam danes uriva vprašanje, kakšen upliv bode imela zgradba železnice Ljubljana-Kamnik na promet čez Savo pri sv. Jakobu. Vidimo, da se občine Domžale, Moravče i. t. d. interesirajo za ta most, da bi pa te občine, ako se železnica Ljubljana-Kamnik zgradi, ne rabile tega mostú, ampak postajo Kamniške železnice, ki bi bila v Domžalah, se sme smatrati za gotovo.

Oziraje se na vse to, je finančni odsek spoznal, da ta stvar danes še ni godna, in da se posebno o tem, da bi deželni odbor obljubil svoto 10000 gld. kot podporo, še govoriti ne more, preden se stvar natanko ne preišče, ter predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Prošnja občine Dol in sosednjih občin se izroči deželnemu odboru, da vprašanje zgradbe mostú čez Savo prevdarja in v prihodnjem zasedanju deželnemu zboru o tem poroča.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

6. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji podobčine Narin za podporo za napravo mostú čez potok Steržen.

6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Subventionsgesuch der Untergemeinde Narein zum Zwecke der Ueberbrückung des Baches Sterzen.

Poročevalec dr. Vošnjak:

Slavni zbor! Vas Narin Postojnskega okraja ima, kakor dokazuje v svoji prošnji do deželnega odbora, velike ovire zastran zveze z veliko cesto. Pot iz te vasi proti veliki cesti na Reko pelje čez potok z imenom Steržen po strmem klancu dol in na drugi strani zopet navzgor, ter je vsled tega pri povodnji vsa zveza pretrgana med to vasjo in veliko cesto. Vas dela na to, da bi napravila most preko potoka. Po proračunu troškov se kaže, da bode stal most blizu 300 gld., katerih si občina sama ne upa vkup spraviti, zato prosi podpore od deželnega zbora.

Finančni odsek je uvaževal v tej prošnji navedene razloge, jih spoznal v polnej meri za resnične in pravične ter nasvetuje:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Vasi Narin Postojnskega okraja dovoli se podpora 50 gld. za napravo mostú čez potok Steržen iz deželnega zaklada. Podpora se izplača, kadar se bo zvršilo postavljenje mostú.

Abgeordneter Deshmann:

Die Gesuche der einzelnen Gemeinden um Unterstützung zur Herstellung von Brückenbauten oder auch von anderen kommunalen Einrichtungen, welche für die betreffenden Gemeinden von Wert sind, mehren sich von Jahr zu Jahr in einer wirklich auffallenden Weise. Es wäre, glaube ich, am Platze, daß man den Gemeinden ihre eigenen Verpflichtungen in möglichst dringlicher Weise zu Gemüthe führe, und ich erlaube mir diesfalls, ohne einen Antrag zu stellen oder dem vorliegenden Antrage des Herrn Berichterstatters zu opponiren, den Herren eine historische Erinnerung, welche für Sie vielleicht von Wert sein dürfte, vorzuführen. Ich habe vor kurzem einige alte Schriften durchgesehen und kam dabei zufällig auf folgende Notiz, welche von Landleuten schon im vorigen Jahrhunderte aus eigenen Mitteln ausgeführt wurde.

Wenn man von Littai abwärts längs der Save sich begibt, so gelangt man an den Bach Reka, welcher heute

noch den umwohnenden Sandleuten viele Unannehmlichkeiten verursacht. Dasselbst nun wurde eine Brücke errichtet und zugleich auch eine steinerne Tafel dort eingemauert, und zwar mit folgender lateinischer Inschrift (bere — liest):

«D. O. M.
Laurentius Sotelz
et
socii ruricolae

pontem hunc aere suo et opera exstruxerunt. De publica re optime meritis monumentum posuit societas agraria Labacensis.

Anno salutis reparatae 1774»,

oder deutsch:

«Laurentius Sotelz und seine ländlichen Genossen haben diese Brücke mit eigenem Gelde und Mühe hergestellt. Den um das allgemeine Wohl wohlverdienten Männern hat dies Denkmal gesetzt die Laibacher Landwirtschaftsgesellschaft.

Im Jahre des Heils 1774.»

Dieses Denkmal wird wahrscheinlich schon längst verschwunden sein (veselost — Heiterkeit), aber es wäre für uns wohl die Erwägung am Platze, auch heutzutage die Landleute durch Inaussichtstellung von solchen Denkmälern und Gedenktafeln zur Selbstthätigkeit anzueifern (zivahna veselost — lebhaftige Heiterkeit), und ich bezweifle nicht, daß der Gemein Sinn der Bevölkerung dadurch auf das lebhafteste angeregt würde. Namentlich könnten vielleicht die Schullehrer und die hochwürdige Landgeistlichkeit bei der ländlichen Bevölkerung das edle Vorbild, das uns die auf jener Inschrift erwähnten Männer schon im vorigen Jahrhundert gegeben haben, bei Gelegenheit auffrischen, es könnte dadurch die Landbevölkerung zu einer derartigen erprießlichen Thätigkeit angeregt werden. Ich beschränke mich nur auf diese Mittheilung. (Zivahna veselost. — Lebhaftige Heiterkeit.)

Poročevalec dr. Vošnjak:

Podpora, katera se tukaj nasvetuje, je jako mala. Moram sicer pritrditi gospodu predgovorniku, da bi bilo dobro, ko bi občine same vse izvrševale posebno take naredbe, katere so le njim na korist. To se je ložje godilo v prejšnjih časih, ko je še bilo nekako patriarhalčno življenje, ko je gosposka pritiskavala ter ljudi silila k tlaki. Rečem, za javne stavbe, za ceste, reguliranje rek itd. je bilo to dobro, sedaj pa, v našem stoletju, ne moremo ljudi siliti na roboto ter smemo računati le na prostovoljne doneske in prostovoljno njihovo delo. Da bi ljudje imeli toliko častilakomnosti, da bi zavoljo spomeniške plošče zidali most itd., o tem dvomim. Tudi o slučaju, katerega je omenjal gospod predgovornik, so menda kmetje zijali na tisti spomenik; ampak kaj pomeni ta latinski napis, tega niso znali. Ljudje so namreč v tem oziru prav praktični, in sicer tem bolje, ker bi taka plošča toliko veljala, kakor mi damo podpore.

Prosim torej, da se pritrdi predlogu finančnega odseka.

(Obvelja. — Angenommen.)

7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občine Sturja za podporo za zgradbo studenca za pitno vodo.

7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Subventionsgesuch des Gemeindeamtes Sturja für die Einfassung einer Quelle fürs Trinkwasser.

Poročevalec dr. Vošnjak:

Občina Sturja se je obrnila do deželnega zbora s prošnjo za podporo. Ona trpi pomanjkanje na dobri pitni vodi. Sicer teče nek potok skozi vas med Sturijo in Ajdovščino, a voda je onesnažena po fabrikah takó, da si misli občina napraviti cisterno, v katerej bode zmiraj dobra pitna voda. Troški proračunjeni so na 479 gld. 90 kr. V svoji prošnji navaja občina, da bi znesek spravila skupaj, ko ne bi imela ravno stroškov za zidanje nove šole. Zida se namreč tam nova dvo-razredna šola, ki bode občini 6000 do 7000 gld. stroškov naložila, tako da jej za cisterno denarja ne preostaja.

Finančni odsek spozna veliko korist te naprave in si zatorej usoja predlagati:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Občini Sturja, vipavskega okraja, dovoli se podpora 50 gld. za napravo cisterne iz deželnega zaklada.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji posestnikov iz Fužin, okraja Kranjskega, za podporo za napravo mostú.

8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Subventionsgesuch der Inassen von Fuzhine, Bezirk Krainburg, zur Herstellung einer Brücke.

Poročevalec dr. Vošnjak:

Sedem posestnikov iz Fužin v Kranjskem okraju prosi, da bi se jim za stavbo novega, po povodnji podrtega mostú čez Soro dovolila izdatna podpora. Ta vas je imela nesrečo, da jej je povodenj 23. do 24. septembra 1886. l. podrla omenjeni most čez Soro tako, da sedaj nimajo nobene zveze z okrajno cesto in sploh nobene zveze, kadar voda količkaj naraste. Posestniki navajajo, da so imeli tudi sami vsak veliko škode po tej povodnji, posamezni do 300 in 400 gld., torej si sami ne morejo postaviti mostú, katerega postavljenje bode stalo do 800 gld.

Finančni odsek priznava, da so ti posestniki podpore potrebni, a misli, naj bi se jim podpora dovolila iz kredita, ki se vsako leto v proračun postavi za elementarne nezgode, in torej nasvetuje:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Prošnja sedem posestnikov iz Fuzin, Kranjskega okraja, odstopa se deželnemu odboru z naročilom, da se na njo ozira pri razdelitvi podpor iz kredita za elementarne nezgode.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji krajnega šolskega sveta v Pečah pri Moravčah za podporo za šolski vrt.

9. Mündlicher Bericht des volkswirtschaftlichen Ausschusses über das Subventionsgesuch des Ortsschulrathes von Pettsch bei Moräntsich für den Schulgarten.

Poročevalec dr. Vošnjak:

V Pečah pri Moravčah zidali so novo šolo, na česar se slavni deželni zbor gotovo še spominja, ker smo dovolili podpore za to. Sedaj bi radi še šolski vrt napravili. Zraven šole je za to pripraven prostor, za nakup pa potrebujejo 250 gld., za ograjo in druge potrebsčine kakih 100 gld., torej v vsem 350 gld. Za te troške obljubil je tamošnji župnik, gospod Josip Preša, kakih 40 do 50 gld. podariti. Krajni šolski svet prosi, naj bi se mu tudi iz deželnega zaklada, kakor za mnoge druge šolske vrte, dovolila podpora.

Finančni odsek priznava, da je res treba pri vsaki šoli dobro urejenega šolskega vrta in da je ta občina tembolj potrebna podpore, ker za šolsko stavbo ni dobila primerno velike podpore iz deželnega zaklada, zato je nasvetuje:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Krajnemu šolskemu svetu v Pečah, Kamniškega okraja, dovoli se podpora 50 gld. za nakup zemljišča za šolski vrt iz deželno-kulturnega zaklada. Podpora se izplača, kadar bo krajni šolski svet dokazal, da je zemljišče kupljeno v ta namen.

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

10. K prilogi 48. Ustno poročilo finančnega odseka gledé stavb za obrambo bregov na Gorenji Savi in gledé podpore, ki naj bi se v ta namen dovolila iz deželnega zaklada.

10. Zur Beilage 48. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses betreffend den Uferschutzbau in Gorenjajawa und den hiefür aus dem Landesfonde zu leistenden Beitrag.

Poročevalec dr. Poklukar:

Vsaj 15 let se slavni zbor že peča z nevarnostjo, katero prizadeva Sava nad Kranjskim mostom in blizu sedanje železniške postaje Rudolfove železnice v Kranju.

Prejšnja leta in tudi zadnja leta prihajale so prošnje in tožbe, koliko skode prizadeva Sava na desnem bregu nasproti onemu otoku, na katerem je sedaj Majdičeva žaga in poleg katere je Majdičev veliki malen. Večkrat se je že v slavnem zboru dovolilo kaj podpore za obrambo bregov vasi Gorenja Sava, toda izdatne pomoči do sedaj še nikdar. Tudi lansko leto je slavni zbor privolil za obrambo bregov na desnem bregu Save podporo, ker je v enaki nevarnosti cesta, ki pelje v Besnico in vas Gorenja Sava, toda ta podpora se ni mogla porabiti v teku minulega leta, ker je bila premalo izdatna ter bi bila prav za prav v pravem pomenu besede v vodo vržena. Kakor pravim, se torej do sedaj za to vodno zgradbo prave pomoči ni doseglo ne od deželnega zbora, ne od druge strani, akoravno je dokazano, da je v nevarnosti, če tudi ne v najbližji nevarnosti, tudi Rudolfova železnica in desni del Kranjskega mostú, ki veže državno cesto z mestom Kranj. Ako so gospodje pregledali poročilo deželnega odbora v tej zadevi, prepričali so se, koliko skode je že prizadela Sava na tem mestu. Ako se primerja stara katastralna mapa s sedanjim stanjem zemljišča na tem mestu, se vidi, da se je do sedaj pogreznilo že več hiš, katere je Sava odnesla, da se je na nasprotni strani napravil otok, in da je temu vzrok napačno napravljeni jêz, ki obrača vodo na Majdičev malen. Posestniki hiš, polja in gozdov v Besenski dolini so se velikokrat obračali do deželnega zbora, toda kakor vse kaže, brez pravega uspeha. Tudi zadnje dni je bil pri nekaterih gospodih članih visoke zbornice posestnik hiše, katerej pretí nevarnost, da se bode pogreznila za drugimi, ki so že šle po Savi. Z veseljem torej posnamemo iz poročila deželnega odbora, da se je v minulem letu vender enkrat storil resen in, kakor je pričakovati, uspešen korak, odvrniti to vedno pretečo nevarnost. Potrebovalo je posebnega sodelovanja gospoda deželnega predsednika, da se je stvar pretresovala tudi pri c. kr. stavbnem uradu in da se je tudi država odločila za izdatno podporo, dobro vedoč, da s tem, ako brani sedanja posestva posestnikov v Gorenji Savi, brani ob enem državni most čez Savo pri Kranju in državno železnico, izrekoma oni prostor poleg kolodvora Kranjskega. Letos se je izdelal proračun, po katerem bi znašali troški 19 813 gld. 44 kr., in zvedenci trdijo, da bode jêz, ki je s temi troški napraviti na desnem bregu Save in druge brambe ob bregu zadostovale, da se obrani daljno razdiranje brega ob Savi in da bode s tem to do sedaj brezkončno vprašanje vender enkrat končno rešeno. Deželni odbor predlagal je tudi od svoje strani, da se v pokritje stroškov, ki so proračunjeni na 19 813 gld. 44 kr. iz deželnega zaklada, dá podpore vsega skupaj 5000 gld. Pričakovati pa je, da se bode državna podpora, posebno z ozirom na drugi del poročila deželnega odbora o letnem poročilu morebiti povejšala, ker tam je izrečena nada, da bode država reko Savo izrekla za državno reko, katere bregove bi potem morala sama braniti. Akoravno bi se torej dalo pričakovati, da bi se, ako se to vprašanje odloži, êrar vdeležil menda z večjo svoto, vender preteča nevarnost ne dopušča, da bi se obramba odlašala, in

finančni odsek je zaradi tega bistveno pritrđil nasvetom deželnega odbora, da bi se deželni zaklad s precej zdatno svoto 5000 gld. udeležil pri tej zgradbi.

Na drobno meni sicer razmere niso znane, ne znam, kateri posestniki so interesirani, oziroma kako bi se doneski vdeležencev dali urediti; tudi mi ni znano, kako bi morda postopala dotična kompetentna politična oblast, da bi se napačno napravljeni jéz, kateri vse te škode provzročuje, in ž njim tudi daljna nevarnost odstranila. Vender pa se je izreklo v finančnem odseku prepričanje, in smem ga tukaj ponavljati, da bodeta deželni odbor in slavna vlada vse storila, da se ta nevarnost za prihodnjic stalno odpravi, da se bodo torej, ako se pripomore gledé jezú sedanjim posestnikom, dognale take premembe, katere so potrebne, da oni sicer dobé potrebno vodo, vender pa brez škode desnega brega Save. S pričakovanjem, da bodo interesenti donášali k stavbi, ter da bode tudi država dala toliko izdatne podpore, da se bode zgradba zgotovila, je finančni odsek pritrđil predlogu deželnega odbora. Toda finančnemu odseku se je dozdevalo odveč, staviti vso svoto 5000 gld. v proračun, ampak nasvetuje, da se k lani dovoljeni, neporabljeni svoti 1400 gld. dovoli še 3600 gld., torej skupna svota 5000 gld. stavi v proračun in to s tem dostavkom, da se zagotovijo tudi drugi doneski, da se zgradba dovrši tekom tega leta.

Finančni odsek torej nasvetuje:

Slavni deželni zbor naj sklene:

Za obrambo bregov na Gorenji Savi dovoli se razun lansko leto dovoljenega doneska 1400 gld., ki se podaljša za l. 1887., enkrat za vselej iz deželnega zaklada še daljna podpora 3600 gld. s pogojem, da c. kr. érar in vdeleženci donesejo vso ostalo potrebno ščino tako, da so te vodne zgradbe zagotovljene.

C. kr. deželni predsednik baron Winkler:

Slavni zbor! Veseli me, da se častiti finančni odsek bistveno vjema s predlogi slavnega deželnega odbora, in da nasvetuje precej izdatno svoto za to nujno potrebo, katero je ravnokar gospod poročevalec na drobno razkladal. Jaz od svoje strani kot vladni zastopnik si bodem gotovo prizadeval, ker mi je stvar dobro znana, ker je potrebna in nujna, prizadeval si bodem pri visokih ministerstvih, da se dovoli tudi državna podpora za to začetje. A omeniti moram, da je v ti zadevi udeleženih troje ministerstev: ministerstvo za poljedelstvo, ministerstvo notranjih stvari in kupčijsko ministerstvo. Zaradi tega bode treba, da se ti gospodi ministri v tem međ sabo dogovoré; in predno bode stvar končno rešena, preide mnogo časa; a nevarnost je velikanska, nevarnost, da se po valovih reke Save odnese hiša, gospodarsko poslopje in posestvo tamošnjega kmeta, katerega ime meni ni znano. Gledé na to nevarnost je silno potrebno, da bi se, prej ko bo mogoče, storilo vsaj nekaj, da se nevarnosti v okom pride, in mislim, da bi se moralo že sedaj, ne da bi se čakalo rešitve te zadeve od visokih

ministerstev, začeti delo z ono svoto, katero častiti finančni odsek predlaga; in naj bi se dovršilo, postopaje dogovorno z okrajnim cestnim odborom, z okrajnim glavarstvom in, ako je potrebno, z deželno vlado, vsaj to, kar je najnunejši pri tem delu. Mislim, da se to dá doseči in s tem tudi odvrniti nevarnost, da ne nastane velikanska škoda pri Gorenji Savi. To bi priporočal posebno slavnemu deželnemu odboru, kateri bode, kakor se mi zdi, delal le v soglasju z visokim zborom, ako v tej stvari nemudoma kaj ukrene; tudi deželna vlada ga bode podpirala. A treba je, da se prej ko mogoče kaj stori, da ne bode prepozno, tako da bi se nesreča, katero hočemo ubraniti, ne dala več popraviti. Torej priporočam, da se predlog finančnega odseka sprejme, da se pa brez odloga najnunejša dela začnejo v obrambo preteče nevarnosti.

Poslanec Detela:

Slavni zbor! To, kar je sedaj častiti gospod deželni predsednik omenil, je jako opravičeno. Kakor smo iz njegovih besed zvedeli, se morajo o tej državni podpori še sporazumeti ministerstva poljedelstva, kupčijstva in notranjih zadev, ter bi se znala stvar tako dolgo zavleči, da bode zopet pretekel ugoden čas za to zgradbo, in morebiti bode celo leto minulo, ne da bi se kaj storilo. Kolikor je meni znan načrt v obrambo bregov na Gorenji Savi, se sme deliti v dva dela, namreč v obrambo bregov in zgradbo protijeza pod Majdičevem jezom. Poglavitna in najnunejša stvar je ta, da se škarpe napravijo tam, kjer voda z največjo močjo udarja na desni breg Save. To se bode tem ložje godilo, ker je, kakor sem pri drugi priliki že omenjal, okrajni cestni odbor kranjski toliko kamnja postavil na Gorenjo Savo, da bi se delo precej lahko začelo, ko je nekoliko denarja na razpolaganje. Vidim toraj v nasvetu finančnega odseka, da je toliko časa čakati z delom, da se zagotovi podpora slavne vlade, nevarnost, da se bode stvar jako zavlekla in bi nasvetoval, kakor gospod deželni predsednik, naj bi se porabila podpora iz deželnega zaklada za to, da se najnunejše zgradbe zvršé, drugače se preteča nesreča zna zgoditi in mi prevzamemo s tem veliko odgovornost.

Kar imam jaz čast biti ud slavnega deželnega zbora, sem skoraj v vsaki sesiji opozarjal na veliko nevarnost, ki prěti v Gorenji Savi, ter v vsaki sesiji nasvetoval podpore. Dovolilo se je sicer enkrat 2000 gld. in ko se ta podpora ni porabila, pozneje zopet 1400 gld.; pa to ni zadostovalo, in ker je bila podpora premajhna, se delo ni moglo pričeti. Tudi slavna vlada te nevarnosti ni pripoznala, in je lansko leto celo le 400 gld. podpore za te zgradbe obljubila. Šele, ko se je gospod deželni predsednik sam prepričal na lici mesta o nevarnosti, ki prěti mostu čez Savo in železnici, se je stvar obrnila na boljšo pot. Pridržek, katerega nasvetuje finančni odsek, je torej po mojem mnenju škodljiv, ker biti smemo prepričani, da bode slavna vlada izdatno podporo, oziroma to, kar je potrebno, dovolila; toraj se naj deželnemu odboru naroči, da s temi 5000 gld. deželne podpore potrebno

ukrene, da se bode najhujša nevarnost odvrnila. Ne stavim za zdaj konkretnega predloga, ali prosim gospoda poročevalca, naj svoj predlog v tem zmislu spremeni.

Poslanec dr. Sterbenec:

Slavni zbor! Gorenja Vas je meni od 25 let sem znana. Ko sem služboval v Kranju l. 1863. in 1864., smo takrat še hodili po vožni poti, ki je peljala mimo kapelice v Besnico. Tekom treh let pa po tisti vožni poti še hoditi ni bilo več mogoče, ker jo je Sava vzela. Na levem bregu Save je strojno in tam Sava ne more več podirati; na desnem bregu pa, kar je Šmartinskega kraja, je ves tisti ravni svet v nevarnosti noter do Šmarjetine gore. V tem času, kar sem bil v Kranju, od l. 1863. do 1867. je Sava toliko tistega lepega, rodovitnega sveta pobrala, v sredini vode pa otok, ki je sedaj Majdičev, vedno pomnoževala, da je velik narastel. Tudi jaz ne bodem stavil nobenega konkretnega predloga, podpiram nasvete finančnega odseka, ampak želel bi, da se pomoč kmalu dá, kajti, ako se bode odlašalo, ne bode več kaj varovati in Sava bode odvzela, kar se jej bode zljubilo.

Poročevalec dr. Poklukar:

Jako sem hvaležen, da se je častiti gospod deželni predsednik tudi pri tej priliki skazal zelo pripravljene, prihiteti na pomoč tam, kjer je nevarnost v resnici velika. Jaz uvažujem, kar je omenjal, da bi bilo koristno, ako se nekaj zgradbe kmalu prične, ter zvrši, kar pred mogoče; ali v imenu finančnega odseka nimam pravice, prenarajati predloga. Jaz sem ga celo sam priporočal finančnemu odseku, in meni se dozdeva, da bi se tudi s tem predlogom doseči dalo to, kar so želeli gospodje predgovorniki. Nevarnost prèti, kolikor se je finančnemu odseku opisoval sedanji položaj, zaradi tega, ker je oni del Majdičevega jezú, ki je pretrgan, sedaj pomaknjen na sred vodotoča Save, voda se tam lomi in gre proti desnemu bregu. To nevarnost odstraniti ni treba ne solda od strani deželnega odbora, ampak je le treba, da politična oblast naroči posestniku, da odpravi zapreko, sicer bi bil odgovoren za nesrečo, katero voda napravi. Jéz v dobrem stanu ohraniti, je njegova dolžnost, in tisto zapreko, ki jo ima Sava na sred vodotoča, mora odstraniti on.

Na drugi strani se mi pa dozdeva, da imamo še drugo sredstvo, da vender enkrat tukaj dosežemo izdatno pomoč. Bojim se popolnoma pritrditi nasvetom, katere smo čuli zaradi tega, ker sem mnenja, da ostane potem zopet pri nekem provizoriju in pridemo drugo leto zopet v položaj, votirati večje svote ter bodo te vodne brambe, za katere danes nekaj votiramo, zopet šle po Savi, ker ne bodo zadostovale. Mislim, da je drugo sredstvo, katerega se lahko poslužujeta slavna vlada in deželni odbor. Deželni zbor dá na razpolaganje svoto 5000 gld. in ako se stvar rešuje kot zelo nujna, je mogoče rešitev dobiti v teku enega meseca; v enem mesecu je mogoče dobiti zagotovila vseh treh ministerstev, da bodo pripomogla po svoji moči, da se

zvrši ta zgradba. Treba je samo stvar pospešiti. Ako deželni odbor precej napravi nujno prošnjo in jo vlada precej odpošlje do ministerstva na Dunaj, in se stvar še z besedo nekoliko podreza, se lahko reši v teku enega meseca. Ako razen tega politična oblast vmes seže in zaukaže dotičnemu posestniku, da nemudoma odstrani zapreke, ne bomo prišli v nevarnost, da stvar ostane provizorij, ampak stvar se bode — in le-to je bil uzrok predlogu finančnega odseka — rešila dokončno. Mislim, da moramo vender enkrat z Gorenjo Savo v red priti, in zaradi tega priporočam nespremenjeni predlog finančnega odseka, ker pričakujem, da bodeta deželni odbor in cesarska vlada stvar za nujno smatrala, da pridemo kmalu do konca.

Poslanec Detela:

Moram le neko trditev gospoda poročevalca stvarno popraviti. Gospod poročevalec misli, ako bi se Majdič prisilil jéz popraviti, da bi se s tem položaj zboljšal. Temu moram oporekati, kajti ravno vsled tega, ker je bil jéz pretrgan, si je Sava napravila novo strugo in sedaj tam trga, kjer nikdar trgala ni.

Na to tudi moram opozoriti, da bode, ako mi toliko časa čakamo rešitve od ministerstev, menda pretekel najboljši čas za zgradbo. Ljudje tam kar strmé in pravijo, toliko kamenja za zgradbe je pripravljene, a nihče nič ne stori in pusti se, da voda breg naprej trga in škodo dela.

V formalnem oziru se usojam predlagati, naj bi se pri glasovanju ločil prvi in drugi odstavek in bi se glasovalo o nasvetu deželnega odbora brez dostavka finančnega odseka in potem posebej o tem odstavku.

Deželni glavar:

Predlog finančnega odseka ločim v dva oddelka. Prvi se glasi:

«Slavni deželni zbor naj sklene: Za obrambo bregov na Gorenji Savi dovoli se razen lansko leto dovoljenega doneska 1400 gld., ki se podaljša za l. 1887., enkrat za vselej iz deželnega zaklada še daljna podpora 3600 gld.»

Prosim gospode, ki so za ta predlog, naj blagovolé vstati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Prosim gospode, ki so za drugi del predloga finančnega odseka, da se namreč podpora dovoli «s pogojem, da c. kr. érar in vdeleženci donesejo vso ostalo potreščino, tako da so te vodne zgradbe zagotovljene», naj blagovolé vstati.

(Predlog se odkloni. — Der Antrag wird abgelehnt.)

11. Ustno poročilo odseka za letno poročilo o deželnega odbora letnem poročilu, in sicer:

11. Mündlicher Bericht des Rechnungsbereichsausschusses über den Rechnungsbereich des Landesanstaltsschusses, und zwar:

- a) o § 9. «Ustanove»,
a) über § 9 «Stiftungen».

Poročevalec dr. Sterbenec:

Slavni zbor! Poročati mi je v imenu odseka za letno poročilo o § 9., kateri govori o ustanovah. Tiskan je na strani 136 do 145 ter ima v sebi 4 marg. številke.

Prva marg. številka poroča o Glavarjevi ustanovi pri Sv. Petru v Komendi. Znano je že iz zasedanja lanskega leta, da se v to bôlnico sprejemajo ne samo v resnici potrebni onemogli ljudje, ampak tudi taki, ki so zmožni saj za kako lažje delo. Deželni odbor se je o tem obrnil do vodstva imenovane ustanove, ter dobil odgovor: da se je pri zadnjem sprejemu 14 oseb pač tudi takih sprejelo, ki so se za kako delo zmožni. Deželni odbor je mislil, da bi bilo dobro, ako bi ti ljudje vsaj kak posel našli, naj se jim delo naklada, katero zamorejo opravljati v hiši in zunaj hiše, zlasti da bi občinska pota popravljali. Vodstvo bôlnice je odgovorilo, da se za delo, kar ga je doma, tudi porablajo že zaradi tega, ker je ljudem, ki so prej vajeni bili dela, dolgčas, občinskih potov pa ne morejo popravljati, ker bi se s tem zamerili drugim občanom. V hiši so bile potrebne nekatere poprave, zlasti da se je neko stranišče zdravnikovo ločilo od onega ženskega oddelka, in da so se odprta prehodišča obzidala. Za stavbne potrebe je dovolil deželni odbor svoto 600 gld.

Druga marg. številka govori o Holzapfelnovi ustanovi za gluhoneme. Ranjki Ignacij Holzapfel je bil dekan v Ribnici in postavil za svojega glavnega dediča prihodnjo ustanovo za gluhoneme. Iz Gorice obrnila se je prednica šolskih sestrah *de Nostre Dame*, ki namerava na Kranjskem, in sicer v Šmihelu pri Novem mestu, ustanoviti zasebno šolo za deklice, do deželnega odbora s prošnjo, da bi iz bogate Holzapfelнове ustanove dobila kaj podpore. Ta prošnja se je odbila, ker je slavna c. kr. vlada v dogovoru s finančno prokuraturo imela pomislek, da bi to nasprotovalo volji ranjcega Holzapfelna. Med tem časom pa se je obrnila prednica kongregacije usmiljenih sestrah sv. Vincencija v Ljubljani do deželne vlade s prošanjem, bi-li ne bilo mogoče, da bi deželni zbor dovolil podporo 50000 gld. za napravo zavoda za gluhoneme. Stvar se je pretresavala pri deželni vladi in pri deželnem odboru, ter je posebno šlo za to, ali se naj napravi javni ali zasebni zavod. Deželna vlada je bila mnenja, da ne bi kazalo napraviti deželni zavod, ker ima deželni odbor že dovolj drugih zavodov za oskrbovanje. Razen Holzapfelnovе ustanove volil je tudi ranjki knezoškof

Wolf precejšno svoto za gluhoneme. Vkljub temu pa je slavna vlada prošnjo prednice usmiljenih sestrah odbila zlasti zaradi tega, ker bi se potem izdaten del imovine odtegnil dosedanjemu namenu, ker ne bi bil več obrestonosno naložen in misli, naj bi se čakalo do l. 1890., kajti potem bodete Holzapfelnova in Wolfova ustanova tako narastli, da bode mogoče zavod napraviti in vzdrževati.

Tekom lanskega leta pa se je, kakor nam govori tretja marginalna številka: imovina Martin pl. Lambove in Schwarzenbergove ustanove izdatno pomnožila za 21150 gld. Ta ustanova izvira iz fidejkomisa prejšnjega stoletja. Ker je pa dotična rodbina izumrla, je določil c. k. deželni sod v Gradci, da se ta denar izroči deželi Kranjski in da se iz tega podpirajo učenci in učenke iz Vipave, Črnega vrha in Idrije. Iz tega zneska napravile so se 4 ustanove za dečke in 4 za dekleta, ki so se potem raztegnile na 6 ustanov za dečke in 6 za dekleta.

Kakor znano se vsako leto tudi nekatere sirotinske ustanove pripoznajo. Tekom lanskega leta se je v sirotišnico za dečke, «Marianum» sprejelo 7 fantov, v sirotišnico za dekleta 12 deklet, kateri se vzdržujejo do 15. leta. Primeri se pa, da kateri dečkov ali deklic umrè in tako prenehajo ustanove. Bilo jih je torej 12 po 50 gld. izpraznjenih, in na strani 144, oziroma 145, imenovane so dotične sirote.

Odsek za letno poročilo nima torej nobeni marginalni številki kaj dodati ter predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene:

§ 9. letnega poročila se odobrovaje na znanje vzame.

(Obvelja. — Angenomen.)

b) o § 11. «Splošne zadeve»,

b) über § 11, «Allgemeines».

Poročevalec Hren:

Slavni zbor! Meni je poročati v imenu odseka za letno poročilo o zadnjem poglavju poročila, namreč o § 11. «o splošnih zadevah». Ta paragraf ima 23 točk, od katerih pa je bilo o 10. točki že poročano pri § 4.

Odsek za letno poročilo je vse te točke natanko pretresoval, pa nema pri točkah 1. do 10. ničesar posebnega omeniti, misli, da zadostuje to, kar je do sedaj deželni odbor ukrenil, in predlaga, da se te marginalne številke odobrovaje vzamejo na znanje.

Enajsta marginalna številka govori o tem, kar je deželni odbor ukrenil, da bi se kraj Bled proglasil za zdravilišče. Do takrat, ko se je sestavilo letno poročilo, deželni odbor še ni bil dobil odgovora od slavne vlade. Ker pa je ta krasen kraj s svojo res divno lego in prelepo okolico, kraj, kateremu ni skoraj kateri drugi primerjati, zares vreden, da se čim preje otvori, posebno turističnemu svetu, je želeti, da se stvar kmalu dožene, in v to svrho je odsek smatral za umestno,

da se naloži deželnemu odboru, naj slavno c. kr. deželno vlado vnovič naprosi za končno ugodno rešitev dotičnega deželno-zborskega sklepa.

Landespräsident Freiherr v. Winkler:

Hoher Landtag! Es sei mir erlaubt, in der Angelegenheit, die der Herr Berichterstatter zur Sprache gebracht hat, einige Worte vorzubringen. Die Landesregierung hat dem Gegenstande, betreffend die Erhebung des Ortes Belbes zum Curorte, die angelegentlichste Aufmerksamkeit gewidmet und sich seit ein paar Jahren eingehend damit beschäftigt. Die Sache ist auch vor mehreren Wochen in einer Sitzung der Berathung unterzogen worden, und ich kann dem hohen Hause die Mittheilung machen, dass selbe nun spruchreif geworden ist, und schon nächstens der Bezirkshauptmannschaft Radmannsdorf und auch der Gemeinde Belbes selbst die nöthigen Mittheilungen zukommen werden. Die Landesregierung hat im Principe die Erhebung des Ortes Belbes zum Curorte ausgesprochen und dieselbe nur an die Bedingung geknüpft, dass daselbst während der Badesaison vom Mai bis Ende September ein stabiler Arzt angestellt werde, und erwartet, dass die Gemeinde und die Bewohner des Ortes dafür Sorge tragen werden, dass öffentliche Anlagen und Promenaden zu Stande kommen. Um diese Angelegenheit möglichst bald und rasch zum Abschlusse zu bringen, hat die Landesregierung bereits ein Curregulativ entworfen, in welchem vorausgesetzt wird, dass die Beforgung der bezüglichen Angelegenheiten einem sogenannten Curcomité anvertraut werde. Außerdem enthält dieses Regulativ die Bestimmung, aus welchen Mitgliedern das Curcomité zu bestehen habe. Auch wird der Gemeinde Belbes die Erhebung einer Musik- und Curtaxe bewilligt, damit die Mittel zur Herstellung der eben erwähnten Anlagen und Promenaden geschaffen werden. Dann ist diesem Regulativ auch eine Wahlordnung sowie eine Geschäftsordnung für die Behandlung der dem Curcomité obliegenden Geschäfte beigegeben. Es wird selbstverständlich die Bezirkshauptmannschaft Radmannsdorf diese Angelegenheit in die Hand zu nehmen und Vorkehrungen zu treffen haben, dass bezüglich Belbes das erreicht werde, was angestrebt wird, und zwar in analoger Weise, wie es auch bei Töpliz geschehen ist, welcher Ort schon im nächsten Frühjahr als Curort behandelt werden wird; und so dürfte auch Belbes das vorgestekte Ziel erreichen.

In diesem Stadium also befindet sich die in Rede stehende Angelegenheit.

Poročevalec Hren:

Jaz, kakor gotovo tudi vsa visoka zbornica, v zamem to naznanilo gospoda deželnega predsednika zahvalno za to preprijazno prizadevanje njegovo na znanje. Ko se je odsek za letno poročilo o tej stvari posvetoval, ni imel dotičnih dat na razpolaganje in mu ugodni položaj tega predmeta ni bil znan. — Ker smo pa zvedeli od velečasitega gospoda deželnega predsednika, da se je že vse priredilo in se bode skoraj dovršilo, kar mi želimo, in da se bode v kratkem storil zadnji korak, da se Bled z rajskim svojim jezerom združi med zdravišča, in da se tam vse modernemu zdravišču potrebno ustanovi, je s tem našim

težnjam in željam zadostovano, in zato v imenu dotičnega odseka resolucijo, katero sem poprej stavil, zopet umaknen, — porabim pa to priliko, da v imenu odseka, pa gotovo ravno tako v imenu vse zbornice prečastitemu gospodu deželnemu predsedniku za njegovo dejansko pokazano dobrohotnost v tej stvari izražam pretoplo in srčno zahvalo.

Gledé sledečih točk 12 do 17 nima odsek ničesar omeniti, in predlaga, da se dotično poročilo kar prosto vzame na znanje.

Prošnja gledé premeščenja c. kr. uradov iz Zatičine v Višnjo Goro še ni rešena, ker stvar še leži pri ministerstvu.

Gledé okrajnih blagajnic, o katerih govori 19. marg. številka, in katerih važnost in nujno potrebo je deželni zbor vže lanskega zasedanja povdarjal in dokazal, mi je omeniti, da so dovoljene le še za l. 1886. — Ker pa so razmere tudi še za naprej iste, ko so bile do sedaj, je odsek za letno poročilo spoznal za potrebno, da se te blagajnice vzdržé še zanaprej, oziroma za prihodnje leto, ter nasvetuje resolucijo:

«Visoka c. kr. vlada se naprosi, da se okrajne blagajnice tudi l. 1887. ne odpravijo.»

Nadaljna točka razpravlja o obravnavi, ki se je vršila gledé ustanovitve deželne meje med Kranjsko in Štajersko. Kakor pové poročilo, sešla se je 7. in 8. junija 1886 komisija med deželnim odborom stajerskim in kranjskim na lici mesta. Deželni odbor kranjski je zastopal deželni odbornik gospod cesarski svetovalec Murnik, ki se je pri svojem postopanju držal določeb Najvisjega odloka od 26. avgusta 1824 l., s katerim se je ukazalo, da se morajo deželne meje tako vzdrževati, kakor so takrat bile, ko je Kranjska prišla pod francosko vlado, oziroma takrat, ko je bila Kranjska z Ilirijo zopet k Avstriji priklopljena. Ker se je torej po našem poslaniku vse v zadovoljstvo naše dežele ukrenilo, in se je naš zastopnik svoje naloge popolnoma častno rešil, odsek za letno poročilo nima temu ničesar dostaviti, in predlaga, da se ta točka, kakor tudi sledeče 21. in 22. vzemó na znanje.

Gledé zadnje točke, ki govori o izterjevanju zastankov 20% zemljiško-odvezne naklade, omeniti je, da se je pri računih prezrl znesek 52 kr., ki bi se torej naknadno moral izterjati; ker pa je ta znesek tako neznamenit, se odseku ni zdelo umestno, da bi se bori ti krajcarji od različnih strank izterjevali, — ampak nasvetuje, naj se odpis 52 kr., kakor je to ukrenil že deželni odbor, odobrovaje vzame na znanje.

Koncem poročila mi je v imenu dotičnega odseka še omeniti željo, naj bi se pri sestavljenju poročila na to gledalo, da se vselej, kadar se pri izpeljavi deželno-zborskih sklepov vrši kaka korespondenca z drugimi oblastvi, v letnem poročilu dodá tudi datum dotične korespondence, kar se je pač pri mnogih točkah že zgodilo, pri drugih pa izostalo; ta želja je pa s tem opravičena, da se bode potem lažje pregledavalo delovanje deželnega odbora.

V imenu odseka za letno poročilo torej nasvetujem, naj slavni zbor § 11. letnega poročila sê zadnjo opazko odobrovaje vzame na znanje.

(Obvelja. — Angenommen.)

Deželni glavar:

Prosim gospode, ki so za resolucijo, katero navsetuje odsek za letno poročilo, namreč: «Visoka vlada se naprosi, da se okrajne blagajnice tudi l. 1887. ne odpravijo», — naj blagovolé vstati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Z današnjim poročanjem je odsek za letno poročilo svojo nalogo popolnoma resil. (Klici — Rufe: Dobro! — Bravo!)

12. Priloga 58. Poročilo finančnega odseka o proračunu zemljiško-odveznega zaklada za leto 1887. (k prilogi 11.)

12. Beilage 58. Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag des Grundentlastungsfondes für das Jahr 1887 (zur Beilage 11.)

Poročevalec dr. Mosché:

Slavni zbor! Čast mi je, Vam v imenu finančnega odseka poročati o proračunu zemljiško-odveznega zaklada za l. 1887.

Predno pa preberem dotično poročilo finančnega odseka, prosim nekatere številke spremeniti v proračunu, ki je tiskan v prilogi 11., in sicer: V potrebsčini, rubrika I., «Rezični troški», pod točko I b) za c. kr. okrajnega komisarja kot tajnika je znesek 1450 gld. zmanjšati na 1350 gld.

Vsled tega znaša skupna potrebsčina 604 460 gld. 27 1/2 kr. in ne 604 560 gld. 27 1/2 kr.

Nadalje moram omeniti, da 20% priklada na užitninski davek od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa, oziroma od dotične letne najemščine po izkazu finančnih uradov znaša 64 795 gld. 25 kr. ali okroglo 64 795 gld. Vsled tega je v zakladi, rubrika II., «Prejemki od dežele», v podrubriki II. «Na 20% prikladi od posrednjih davkov» znesek 68 181 gld. 66 kr. spremeniti v 64 795 gld. Po tem takem pa skupna zaklada znaša 531 222 gld. 90 kr.

Če se torej skupni potrebsčini 604 460 gld. 27 1/2 kr. primerja skupna zaklada . . . 531 222 » 90 »

se kaže primanjka . . . 73 237 gld. 37 1/2 kr.

Tem številkam primerno spreminja se torej tudi finančnega odseka predlog pod točko I., 1. v prilogi 58.

Finančnega odseka poročilo se glasi:

(Bere poročilo iz priloge 58. — Sieh den Bericht aus der Beilage 58.)

Finančni odsek stavi torej sledeče predloge:

Visoki deželni zbor naj sklene:

I. 1.) Proračun kranjskega zemljiško-odveznega zaklada za leto 1887 s skupno

potrebsčino v znesku . . . 604 460 gld. 27 1/2 kr.
in s skupno zakladdo v znesku . . . 531 222 » 90 »

torej s primanjka v znesku . . . 73 237 gld. 37 1/2 kr.

ki je pokriti z obrestljivimi državnimi posojili, — se odobri.

Der Voranschlag des krainischen Grundentlastungsfondes für das Jahr 1887 wird im Gesamterfordernisse von . . . 604 460 fl. 27 1/2 fr. und in der Gesamtbedeckung von 531 222 » 90 » sonach mit dem durch verzinssliche Staatsvorschüsse zu deckenden Abgange von . . . 73 237 fl. 37 1/2 fr. genehmiget.

2.) Da se pokrije deželni donesek za leto 1887., naj se pobira 16% priklada na neposrednje davke z vsemi državnimi prikladami vred in sicer: od

- a) zemljišnega davka v znesku . . . 629 809 gld.
- b) hišno-razrednega davka v znesku 139 700 »
- c) hišno-najemninsk. davka v znesku 216 302 »
- d) pridobnine v znesku . . . 125 275 »
- e) dohodnine v znesku . . . 305 168 »

skupaj v znesku . . . 1 416 254 gld.

torej 226 600 gld. in potem 20% priklada na vžitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa.

Zur Bedeckung des Landesbeitrages ist für das Jahr 1887 eine 16% Umlage auf die directen Steuern sammt allen Staatszuschlägen, insbesondere also von der

- a) Grundsteuer im Betrage von . . . 629 809 fl.
- b) Hausclaffensteuer im Betrage von . . . 139 700 »
- c) Hauszinssteuer im Betrage von . . . 216 302 »
- d) Erwerbsteuer im Betrage von . . . 125 275 »
- e) Einkommensteuer im Betrage von . . . 305 168 »

zusammen im Betrage von . . . 1 416 254 fl.

somit 226 600 fl. und dann eine 20% Umlage zur Verzehrungssteuer vom Weine, Wein- und Obstmoste und vom Fleische — einzuhoben.

3.) Deželnemu odboru se naroča, da zadobi Najvisje dovoljenje za pobiranje teh deželnih priklad.

Der Landesauschuss wird beauftragt, die Allerhöchste Genehmigung zur Einhebung dieser Landesumlagen zu erwirken.

4.) Deželnemu odboru se naroča, da v zmislu točke 3 pogodbe z dné 29. aprila 1876 (zakon od 8. majnika 1876, drž. zak. st. 72) zadobi pritrditev državnega zastopa, da se za kranjski zemljiško-odvezni zaklad določena 20% priklada na neposrednje davke s tretjinsko, po ces. patentu z dné 10. oktobra 1849, drž. zak. št. 412 vpeljano prikladdo zniža za leto 1887 na 16% doklado od vseh predpisanih neposrednih davkov, torej sosebno gledé rednega zneska hišno-razrednega davka, hišno-najemniškega davka, prihodnine in pridobnine.

Der Landesauschuss wird beauftragt, im Sinne des Punktes 3 des Uebereinkommens vom 29. April 1876 (Gesetz vom 8. Mai 1876, R. G. Bl. Nr. 72) für das Jahr 1887 die Zustimmung der Reichsvertretung zur Herabsetzung des für den krainischen Grundentlastungsfond bestimmten 20% Zuschlages zu den directen Steuern mit Einschluss des mit dem kais. Patente vom 10. October 1849, R. G. Bl. Nr. 412, eingeführten Drittelzuschlages zur vollen Vorschreibung aller directen Steuern, somit insbesondere bezüglich der Hausclaffen-, der Hauszins-, der Erwerb- und der Einkommensteuer auf das Ordinarium zu erwirken.

II. Visoka vlada se pozivlja, da ukrene, da se režijni troški dežele za delovanje zemljiško-odvezne deželne komisije in lokalnih komisij kolikor mogoče zmanjšajo in da določen termin stavi, do katerega mora dežela kranjska zakladati te troške.

III. Deželnemu odboru se nalaga, da

1.) preišče tako hitro ko mogoče, kako bi se dale znižati letne doklade na neposredni davek v pokritje letnega doneska k zemljiščno-odveznemu zakladu;

2.) pretehta, ali se ne dá to doseči s konvertovanjem 5% zemljiščno-odveznega dolga v nižje obrestljiv dolg, ki bi se imel plačevati daljšo vrsto let, kakor je določeno z dogovorom od 29. aprila 1876;

3.) stopi v razgovor s c. kr. vlado in s finančnim zavodom v ta namen in poizvé, kako bi se dalo konvertiranje najuspešnejše za deželo kranjsko izvršiti;

4.) poroča o tem deželnemu zboru, in ako je treba, tudi v izvanrednem zasedanju;

5.) povabi v posvetovanje k dotičnim deželno-odborskimi razpravam dva člana deželnega zbora — in ako je treba večake v finančni stroki.

Deželni glavar:

Otvarjam generalno debato.

Zeli kdo gospodov v generalni debati besede?

C. kr. deželni predsednik baron Winkler:

Visoki zbor! Ker berem v poročilu častitega finančnega odseka, da se je deželni predsednik potrudil v ta namen, da bi c. kr. ministerstvo olajšalo deželi breme dolgotrajnega delovanja zaradi odkupila zemljiških služnosti, in ker častiti odsek stavi temu primeren predlog, štejem si v čast omeniti, da mi je prevzvišeni gospod predsednik ministrov z dopisom z dné 11. januarja t. l., št. 466, naznanil ter me tudi pooblastil, naznaniti to slavnemu zboru, da se name-rava namreč opustiti že v tekočem letu mesto posebnega poročevalca pri deželni komisiji za zemljiško odvezo, tako da se bodo s tem znižali deželni troški za kakih 3000 gld.

(Dobro-klici. — Bravo-Rufe.)

Abgeordneter Puckmann:

Hoher Landtag! Ich glaube, daß wir alle, die wir bei den Angelegenheiten über den Grundentlastungsfond schon mitberathen haben, sehr erfreut sein werden über die Mittheilungen von Seite des sehr geehrten Herrn Landespräsidenten, daß nämlich die Kosten, welche das Land alljährlich für die Grundentlastung zu bewilligen hat, eine Verminderung durch Auflassung der Referentenstelle bei der Landescommission erfahren werden. Ich begrüße diese Mittheilung mit geziemendem Danke, möchte mir aber zugleich eine andere dringende Bitte an die hohe Regierung erlauben, die ich derselben nicht genug empfehlen kann, und zwar die Bitte, wenn möglich die Anzahl der politischen Beamten bei den Bezirkshauptmannschaften, welche Grundentlastungsarbeiten haben, zu vermehren, damit dadurch ermöglicht werde, die Geschäfte der Grundentlastung in

einen rascheren Gang zu bringen, was bei der gegenwärtigen Ueberlastung der Bezirkshauptmannschaften mit anderen politischen Agenden nicht möglich ist. Bis jetzt ist uns seit dem Jahre 1870, so oft wir noch mit einer Bitte um Beschleunigung der Grundentlastung an die Regierung getreten sind, versprochen worden, in zwei bis drei Jahren längstens werden alle Anmeldungen abgewickelt sein, wird man mit der Grundentlastung fertig werden. Dieses Versprechen wurde uns in den Jahren 1870, 1872, 1876, 1878, 1882 und 1883 gegeben, kurz, meine Herren, wenn Sie in den stenographischen Berichten nachsehen wollen, so werden sie diese Versprechungen der hohen Regierung fast von Jahr zu Jahr wiederholt finden. Allein es ist noch immer wenig geschehen, und heute sind wir vom Ziele weiter entfernt als je. Und was ist der Grund, daß es mit unserer Angelegenheit nicht vorwärts gehen will? Die k. k. Landescommission, ich gebe zu, hat den besten Willen und hat alles schnell erledigt, aber bei den Bezirkshauptmannschaften stoßen die Arbeiten, und das ist sehr begreiflich, da ihnen vor allem Kräfte gefehlt haben. Jeder von den verehrten Herren, welcher mit politischen Beamten verkehrt hat und den Gang der Geschäfte bei den Bezirkshauptmannschaften kennt, wird die Klage gehört haben, «daß dieselben mit anderen Geschäften so überlastet sind, daß dieselben in der Grundentlastung nichts thun können.» Es ist allerdings wahr, daß den Bezirkshauptmannschaften eine Arbeit nach der anderen zugewiesen wird, daß sie mit einer Menge von politischen Geschäften überlastet werden, das Personale aber trotzdem nicht vermehrt wird. Infolge dessen weiß jeder, der mit den Bezirkshauptmannschaften in politischen Sachen zu thun hat oder wird diese Erfahrung machen, daß Erledigungen in angemessener Frist nicht zu erhalten sind. Alles, was nicht besonders dringend scheint, wird hinausgeschoben, wenn es nur halbwegs hinausgeschoben werden kann; diese Verzögerung tritt bei allen politischen Agenden ein und namentlich bei der Grundentlastung, welche am meisten hinausgeschoben wird.

Meine Herren, wenn ich aus meiner eigenen Erfahrung Ihnen hierüber Mittheilungen mache, so bitte ich, nicht zu glauben, daß ich pro domo spreche. Ich bin zufällig mit derartigen Arbeiten in Anspruch genommen, welche sich in einem sehr verwickelten Zustande befanden. Die Herrschaften Welbes und Neumarkt hatten viele Servituten, insbesondere war dies bei Welbes der Fall, und ich habe die Eigenthumsstreitigkeiten sowie die Ablösung der Holz- und Streu-Servituten zum großen Theile im Vergleichswege geordnet. Seit dem Jahre 1881 sind die Eigenthumsverhältnisse geordnet, sowie die Holz- und Streu-Servituten abgelöst, die Weide-Servituten sollten auf gesetzlichem Wege regulirt werden, allein bis heute ist noch nicht ein Weideregulirungs-Operat finalisirt. Es wird eben die Erhebung und Erledigung hinausgeschoben, weil die politischen Beamten keine Zeit haben. Der Herr Bezirkshauptmann von Radmannsdorf, nun k. k. Regierungsrath in Laibach, Herr L. Dralka, war angeblich vom 1. April bis 30. September 1886 beurlaubt, um seine Thätigkeit ausschließlich der Grundentlastung widmen zu können. Nun, meine Herren, ich kann mit Bestimmtheit sagen, daß der geehrte Herr Bezirkshauptmann, welcher eine sehr tüchtige Kraft und ein sehr fleißiger, gewissenhafter Beamter ist, von seiner Beurlaubung keinen Gebrauch gemacht hat, weil die k. k. Bezirkshaupt-

mannschaft so viele politische Agenden hatte, daß er den Urlaub nicht antreten konnte, und in Grundentlastungs-sachen konnte er nichts arbeiten. Mir ist, ich muß gestehen, nicht ein einziges Operat bekannt, welches von der Bezirks-hauptmannschaft Radmannsdorf im Jahre 1886 erledigt worden wäre. Die hohe Regierung hat wahrscheinlich des-halb den Herrn Regierungssecretär Marquis von Gozani nach Radmannsdorf abgesendet, um die verwickelten Ser-vitutsangelegenheiten dem Abschlusse zuzuführen.

Herr Marquis von Gozani hat mit der Verhandlung des Operates der Herrschaft Finkenstein begonnen und drei Tage haben die Verhandlungen über diese Angelegenheit in Kronau gedauert.

Bei dieser Verhandlung ergab sich der merkwürdige Umstand, daß über die Anmeldungen der Herrschaft Finken-stein, welche gleich bei Beginn der Grundentlastung ein-gebracht wurden, nun genau durch 25 Jahre nicht weiter verhandelt wurde und dieses Operat 25 Jahre geruht hat, die Vertreter der Verpflichteten als der Berechtigten waren in der Sache sehr wenig mehr informirt, da keiner derselben bei der letzten Verhandlung vor 25 Jahren anwesend war, und es sind nur mehr die Nachfolger der ersten Betheiligten zur Verhandlung erschienen. Kaum hatten sich diese und ihre Rechtsvertreter in dieser verwickelten Sache etwas in-formirt, so wurde der Herr Localcommissär Marquis von Go-zani abgerufen, um die Bezirkshauptmannschaft Tschernembl zu übernehmen, da der dortige Herr Bezirkshauptmann Jagritsch gestorben war.

Damit kam die Abwicklung des Grundentlastungsge-schäftes in Oberkrain wieder in vollständige Stockung auf ganz unbestimmte Zeit. Es fehlen eben die Kräfte, und deshalb schiebt man alles auf, was man hinausschieben kann, die Grundentlastungs-Abwicklung kann man eben verschieben, und verschiebt sie in der That, zum Nachtheile der Parteien sowie des Landes.

Heute hat uns der geehrte Herr Landespräsident mit seiner Mittheilung erfreut, aber ich fürchte, die Grund-entlastung finalisirt zu sehen, wird keiner von uns erleben, wenn nicht bei den Bezirkshauptmannschaften für eine ent-sprechende Vermehrung des Personales gesorgt wird. Denn so, wie es jetzt geht, wird die Arbeit nicht zum Abschlusse gebracht werden.

Ich möchte also die verehrten Herren nur aufmerksam gemacht haben, daß, so erfreulich diese Mittheilung des geehrten Herrn Landespräsidenten auch ist, sie uns doch nicht beruhigt, und ich muß sagen, daß mir die Mitthei-lung wohl lieber gewesen wäre, daß das Personale bei den Bezirkshauptmannschaften vermehrt worden ist.

Nun, meine verehrten Herren, da ich eben beim Worte bin, möchte ich kurz auf die anderen Anträge reflectiren und einige Bemerkungen über die Convertirung der Grund-entlastungsschuld vorbringen, die ja eben mit den Anträgen im Zusammenhange steht. Der Umstand, daß man sich auch bei uns mit dieser Frage beschäftigt, ist nicht neu, und obwohl ich mit den Anträgen einverstanden bin, möchte ich doch darauf aufmerksam machen, daß wir diesfalls in viel complicirteren Verhältnissen uns befinden, als andere Landesvertretungen, besonders was unser Verhältnis gegen-über dem Staate betrifft. Nach dem Uebereinkommen vom Jahre 1876 sind wir der Sorge enthoben, für eventuelle Abgänge beim Grundentlastungs-Fonde, welche sich ergeben,

aus eigenem aufzukommen, der Staat hat die Verpflichtung übernommen, uns das Fehlende zu geben, und wir haben nur einen bestimmten Steuerzuschlag einzuhoben uns ver-pflichtet. Nun so eine günstige Lage werden wir nicht leicht aufgeben, auch wenn wir dabei etwas ersparen, das Geld, welches uns der Staat gibt, verzinzen wir nur nominal mit 5%, denn wir zahlen von den Zinsen, welche wir erst 1905 zu zahlen beginnen werden, keine Zinseszinsen.

Das ist wohl zu berücksichtigen und andererseits, daß man die ganze Prämie für die Grundentlastungs-Obliga-tionen bei der Convertirung sofort zahlen müßte. Aus diesen Gründen möchte ich glauben, daß wir durch die Convertirung keine finanziellen Vortheile erzielen dürften. In anderer Weise ließen sich vielleicht größere Erfolge dadurch erzielen, daß man die Amortisirung auf eine län-gere Dauer von Jahren hinausschieben könnte.

Gelingt es uns, ohne finanzielle Nachtheile unsere Nachkommenschaft zu den Lasten der Grundentlastung theil-weise herbeizuziehen, so wäre ein Vortheil damit erreicht, und deshalb werde ich für die Anträge des Finanzaus-schusses, wie sie vom verehrten Herrn Referenten gestellt worden sind, stimmen.

Landespräsident Freiherr v. Winkler:

Ich wollte mir einige Bemerkungen über die Aus-führungen des Herrn Vorredners erlauben, nämlich in Be-treff des, wie er meint, schleppenden Geschäftsganges in Servitutenablösungs-Angelegenheiten. Ich muß gestehen, daß der Geschäftsgang allerdings nicht ein rascher ist; aber ich sehe die ganze Angelegenheit nicht in jenem grauen Lichte, wie der Herr Vorredner, welcher meint, daß wir heute in dieser Angelegenheit weiter vom Ziele entfernt sind, als je. Ich möchte mir erlauben, in dieser Beziehung anderer An-sicht zu sein. Wenn wir uns die einschlägigen Berichte näher ansehen, so finden wir, daß in der neuesten Zeit doch eine bedeutende Anzahl von mitunter nicht unwichtigen Servituten-Angelegenheiten zum Abschlusse gebracht wurde. Aus dem letzten Berichte, der dem hohen Landtage vor-liegt, geht hervor, daß vom 1. Jänner bis Ende Dezember 1886 der Zuwachs an neuen Anmeldungen nur 37 be-trägt, während in früheren Jahren die Zahl der jährlich eingelaufenen Anmeldungen eine viel bedeutendere war. Wenn wir nun die neuen Verhandlungen und jene aus früheren Jahren zusammennehmen, so erhalten wir 124 Operate, und wenn wir auch für dieses Jahr wieder einen Zuwachs von 20 bis 25 neuen Operaten annehmen, so sehe ich nicht ein, wie wir da vom Abschlusse entfernter sein sollen, als je. Ich glaube vielmehr, daß, wenn wir auch im ganzen noch etwa 150 Operate zu erledigen haben werden, sich diese Arbeit doch in einer nicht zu langen Zeit wird be-wältigen lassen. In Oberkrain z. B. sind ja auch mehrere Geschäfte bereits erlediget, andere befinden sich in einem vorgerückten Stadium. Das, was der Herr Vorredner be-züglich des Bezirkes Radmannsdorf gesagt hat, finde ich begreiflich, da ihn dieser Bezirk zunächst angeht; allein wenn er sagt, daß dort in dieser Angelegenheit nichts geschehen sei, so ist dies nicht richtig, da dort namentlich in den ersten Jahren die schwersten Operate zum Abschlusse gebracht worden sind. Die Angelegenheiten der Indutriegesellschaft, welche die meisten Ablösungs-Geschäfte zur Anmeldung ge-

bracht hat, sind alle schon längst beendet (poslanec Luckmann — Abgeordneter Luckmann: «Im Wege des Vergleiches»), zum Theile auch im Wege des Vergleiches. Allerdings sind einige Operate liegen geblieben, denn es ist ganz richtig, daß die Bezirkshauptmannschaften mit allerhand Geschäften überbürdet sind und daß namentlich der Bezirkshauptmann Dralka, obwohl er ein vorzüglicher Beamter ist, in Servitutenangelegenheiten eben in Folge der Ueberbürdung, da ihm sonst nur eine Conceptskraft zur Verfügung stand, in den letzten Jahren nicht viel leisten konnte. Das Meiste, was in diesen Angelegenheiten überhaupt im Lande geleistet wurde, besteht darin, was die ausschließlich mit der betreffenden Arbeit beschäftigten Beamten gethan haben. Ich habe bereits im Finanzausschusse bemerkt, daß im Laufe des Jahres 1887 ein Bezirkscommissär und ein mit voller Befähigung ausgestatteter Praktikant, der ein tüchtiger Beamter zu werden verspricht, sich ausschließlich dem Ablösungs-Geschäfte widmen werden. Der Wirkungskreis ist den beiden Beamten bereits angewiesen, und zwar dem einen ganz Unterkrain, dem anderen ganz Innerkrain. Außerdem wird sich mit Grundlasten-Angelegenheiten, und zwar in Oberkrain ein Beamter beschäftigen, der jetzt mit der Leitung der Bezirkshauptmannschaft Radmannsdorf betraut ist, nämlich der Regierungs-Secretär Marquis von Gozani, welcher im Laufe von 3 bis 4 Jahren Beweise geliefert hat, wieviel er in diesem Zweige zu leisten im Stande ist. Da, wie gesagt, noch zwei andere Kräfte zur Verfügung stehen, wird zweifelsohne auch in Oberkrain mit Eifer gearbeitet und Ersprießliches geleistet werden. Dafür, daß dem Herrn von Gozani ein fünf- bis sechsmonatlicher Urlaub ertheilt werde, damit er sich ausschließlich mit der Grundentlastung widmen könne, werde ich nach Thunlichkeit Sorge tragen. Diesen drei Kräften wird es gewiß gelingen, in nicht ferner Zeit die noch rückständigen Operate spruchreif zu machen. Der Ausspruch des Herrn Vorredners aber, daß wir heute entfernter vom Ziele sind, als je, scheint mir nicht gerechtfertigt zu sein. Noch mehr Kräfte dem Ablösungs-Geschäfte zuzuweisen, ist vorläufig die Landesregierung nicht in der Lage. Sollte dies übrigens im Laufe des Jahres möglich sein, wenn nämlich noch einige Conceptskräfte eintreten, so wird vielleicht noch eine vierte Kraft dem Geschäfte zugewendet werden. Ich bitte, die Versicherung entgegen zu nehmen, daß die Regierung, wie bisher, so auch in Zukunft der Angelegenheit alle Aufmerksamkeit schenken wird. Es ist ja nicht bloß ein Interesse des Landes, daß die Grundlasten-Ablösung zum Abschlusse gebracht, sondern es liegt auch dem Staate daran, daß sie einmal nach 29 Jahren durchgeführt werde, was in mehreren Kronländern schon längst, in anderen aber auch noch nicht gelungen ist. Nur diese Bemerkungen hatte ich zur Beleuchtung des Sachverhaltes vorzubringen.

Abgeordneter Faber:

Wie drückend der langsame Vorgang bei der Servitutenablösung in jeder Richtung ist, weiß nur derjenige, der sich selbst damit beschäftigt hat. Die Herrschaft Pölland, deren Vorstand ich bin, hat sehr viele Servituten jeder Art gehabt. Ich will jedoch nichts weiter darüber sagen, als daß vier Bezirkshauptleute dort mit der Ablösung der Servituten beschäftigt waren und sie alle die Sache nicht

zum Abschlusse brachten. Ich kann aber zur Beruhigung des Herrn Abgeordneten Luckmann nur mittheilen, daß die Geschäfte, so verwickelt sie auch bei uns waren, und ich selbst nicht wußte, wie sie abgewickelt werden, — solche durch Herrn Marquis von Gozani in kurzer Zeit zum Abschlusse gebracht wurden, so daß die Herrschaft Pölland gegenwärtig gänzlich abgelöst worden ist, und weil Marquis Gozani die Durchführung der Servitutenablösung in Oberkrain zugetheilt erhielt, so wird auch dort in kurzer Zeit aufgeräumt werden.

Poročevalec dr. Mosché:

V imenu finančnega odseka moram z veseljem pozdraviti izjavo gospoda deželnega predsednika, vendar pa ne morem umakniti svojega predloga, oziroma resolucijo, katero sem stavil v imenu finančnega odseka kot II. točko, priloge 58, ker s to izjavo je le nekoliko ustrezno želji, katero je v tej resoluciji izrekel finančni odsek.

Ker se nihče ni izrekel proti predlogom finančnega odseka, nimam drugega dostaviti, torej prosim, da se preide v specijalno debato.

Deželni glavar:

Preidemo v specijalno debato.

Poročevalec dr. Mosché:

Prosim slavno zbornico, privoliti, da mi ne bode treba prebrati ves proračun zemljiško-odveznega zaklada za l. 1887., ker je priloga 11. že dalje časa v rokah častitih gospodov poslancev in so jo gotovo že vsi prebrali in pretehtali. Prebral bi le končne številke proračuna in dotične predloge.

(Ni ugovora. — Es wird kein Widerspruch erhoben.)

(Bere končne številke proračuna iz priloge 11. — Liest die Gesamtsummen des Voranschlages aus Beilage 11.)

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Finančni odsek torej stavi sledeče predloge:

(Bere predlog I. — Liest Antrag I.)

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

(Bere predlog II. — Liest Antrag II.)

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

(Bere predlog III. — Liest Antrag III.)

(Obvelja brez debate. — Wird ohne Debatte angenommen.)

Predlagam, da se tem predlogom pritruje tudi v tretjem branju.

(Obvelja. — Angenommen.)

13. Ustno poročilo finančnega odseka o načrtu zakona o upeljavi samostojne deželne naklade od porabljenih žganih opojnih pijač (k prilogi 50).
13. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über den Entwurf eines Gesetzes betreffend die Einführung einer selbstständigen Landesanlage auf den Verbrauch von gebrannten geistigen Getränken (zur Beilage 50).
14. Ustno poročilo finančnega odseka o upeljavi občinskih naklad na porabljeno pivo in na porabljene žgane opojne tekočine (k prilogi 53).
14. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses betreffend die Einführung von Gemeindeauslagen auf den Verbrauch von Bier und gebrannten geistigen Flüssigkeiten (zur Beilage 53).

Deželni glavar:

13. in 14. točko današnjega dnevnega reda moram odstaviti, ker dotične priloge še nisem sprejel iz tiskarne.

15. Priloga 61. Poročilo posebnega odseka z načrtom zakona občinskega reda in občinskega volilnega reda za deželno stolno mesto Ljubljano.
15. Beilage 61. Bericht des Specialausschusses mit dem Gesetzentwurfe einer Gemeinde-Ordnung und einer Gemeinde-Wahlordnung für die Landeshauptstadt Laibach.

Poročevalec dr. Papež:

Slavni zbor! Preden preberem poročilo odsekovo, se bom usojal z dovoljenjem gospoda glavarja prebrati dopis slavne c. kr. vlade z dne 18. decembra 1886, št. 4359 (bere — liest):

Hochgeborner Graf!

Seine k. und k. Apostolische Majestät haben mit Allerhöchster Entschliessung vom 11. d. M. dem vom Krainer Landtage beschlossenen Entwurfe eines Gesetzes, womit eine Gemeinde-Ordnung und Gemeinde-Wahlordnung für die Landeshauptstadt Laibach erlassen werden soll, die Allerhöchste Sanction nicht zu ertheilen und den Herrn Minister-Präsidenten als Leiter des Ministeriums des Innern allergnädigst zu ermächtigen geruht, der Landesvertretung die Gründe der Ablehnung bekannt zu geben.

Indem ich Euer Hochgeboren hievon mit Beziehung auf die Zuschrift des löbl. Landesausschusses vom 4. Mai 1886, Z. 1307, deren Beilagen in /. rückfolgen, in Kenntnis setze, beehre ich mich, Euer Hochgeboren auf Grund der

oberwähnten Allerhöchsten Ermächtigung zufolge hohen Ministerial-Erlasses vom 13. Dezember 1886, Z. 5307 M. Z., zur weiteren gefälligen Veranlassung die nachstehenden Anstände zu geben, welche der Allerhöchsten Sanction des in Rede stehenden Gesetzentwurfes im Wege stehen:

1.) Nach § 2 des neuen Gemeinde-Ordnungs-Entwurfes unterscheidet man in der Gemeinde Laibach Gemeindemitglieder und Auswärtige (Fremde) und theilen sich die Gemeindemitglieder wieder in Gemeindeangehörige (Heimathberechtigte) und Gemeindegossen.

Der Begriff der Gemeindegossen war im § 7 der ursprünglichen Gesetzesvorlage dahin festgestellt, daß als solche diejenigen anzusehen sind, welche, ohne in der Gemeinde heimathberechtigt zu sein, im Gebiete derselben einen Haus- oder Grundbesitz haben, oder von einem in der Gemeinde selbstständig betriebenen Gewerbe oder Erwerbe eine directe Steuer entrichten oder in der Gemeinde wohnen und dafelbst ein sonstiges Einkommen versteuern.

Nach der vom Landtage beschlossenen Fassung würde aber der § 7 nunmehr folgendermaßen lauten:

«Gemeindegossen sind jene österreichischen Staatsbürger, welche, ohne in der Gemeinde heimathberechtigt zu sein, im Gebiete derselben ihren Wohnsitz und entweder dafelbst einen Haus- oder Grundbesitz haben oder von ihrem in der Gemeinde betriebenen Gewerbe oder ihrem Erwerbe oder sonstigen Einkommen eine hier vorgeschriebene Steuer entrichten.»

Durch die seitens des Landtages an dem § 7 der ursprünglichen Vorlage vorgenommene Abänderung wird demnach zum Begriffe eines Gemeindegossen auch noch die österreichische Staatsbürgerschaft und der Wohnsitz in der Stadt Laibach gefordert.

Bei Entgegenhaltung dieser neuen Bestimmung mit den Bestimmungen der §§ 12 und 40 des beschlossenen Entwurfes treten aber Unzukömmlichkeiten zu Tage, welche in der Praxis zu sehr unliebsamen Consequenzen führen müßten.

Nach § 12 des vorliegenden Entwurfes ist Jedermann in der Gemeinde verpflichtet, die von derselben in ihrem gesetzlichen Wirkungsbereiche getroffenen Anordnungen zu folgen, und die Gemeindemitglieder haben überdies die Gemeindelasten nach den Bestimmungen dieses Gesetzes zu tragen.

Nach § 40 des Entwurfes sind Zuschläge zu den directen Steuern in der Regel auf alle in der Gemeinde vorgeschriebenen Steuern dieser Gattung ohne Unterschied, ob das steuerpflichtige Gemeindemitglied in der Gemeinde wohnt oder nicht, aufzuthellen und auf alle Arten dieser Steuern nach einem gleichen Ausmaße umzulegen.

In Folge dieser Bestimmungen können nur die Gemeindemitglieder zur Tragung der Gemeindelasten herangezogen werden und die zur Bestreitung der Ausgaben für Gemeinde-Erfordernisse beschlossenen Zuschläge auf die directen Steuern können nur auf die einem steuerpflichtigen Gemeindemitgliede vorgeschriebenen Steuern aufgetheilt und umgelegt werden.

Hieraus folgt, daß Personen, welche, ohne Gemeindeangehörige zu sein, im Gebiete der Gemeinde Laibach einen Haus- oder Grundbesitz haben oder von ihrem in der Gemeinde betriebenen Gewerbe oder ihrem Erwerbe oder sonstigen Einkommen eine dort vorgeschriebene Steuer ent-

richten, jedoch ihren Wohnsitz nicht in Laibach haben, ferner daß Personen, welche zwar in Laibach wohnen, aber keine österreichischen Staatsbürger sind, zu einer Beitragsleistung für Gemeinde-Erfordernisse nicht herangezogen werden könnten, beziehungsweise, daß ein Gemeindegutszuschlag auf die ihnen vorgeschriebenen Steuern nicht umgelegt und eingehoben werden könnte, weil diese Steuerträger im Grunde der Bestimmungen der von der Gemeindegutsmitgliedschaft, der Gemeindeangehörigkeit und den Gemeindegutsmitgliedern handelnden §§ 2, 3 und 7 des Entwurfes unter den Begriff Gemeindegutsmitglieder nicht subsumirt werden können.

Dieser Mangel der Vorlage müßte Konsequenzen nach sich ziehen, welche dem allgemeinen Principe, daß Gemeindegutszuschläge auf alle in der Gemeinde vorgeschriebenen directen Steuern gleichmäßig umzulegen sind, direct widerstreiten, und welche für den Gemeindegutshaushalt der Stadt Laibach von großem Nachtheile begleitet sein könnten.

Um diesem wesentlichen Anstande abzuhelpfen, müßten entweder die §§ 12 und 40 eine andere, diesen Mangel beseitigende Stillföhrung erhalten oder es müßte ein eigener neuer Paragraph in dem Entwurfe Aufnahme finden, durch welchen auch die Heranziehung der vorerwähnten Kategorien von Personen zu den Gemeindegutslasten ermöglicht wird, wie dies im § 18 des Statutes für Innsbruck vom 14. April 1874, welches im § 6 den Begriff der Gemeindegutsmitgliedschaft conform mit der neuen Gesetzesvorlage für Laibach festgestellt, geschehen ist.

2.) Im § 41, Absatz 1, des vorliegenden Gesetzesentwurfes werden alle jene Personen angeführt, deren Dienstbezüge, sowie Pensionen, Provisionen, Erziehungsbeiträge und Gnadengenuße von den Zuschlägen zu den directen Steuern zur Bestreitung der Gemeinde-Erfordernisse nicht getroffen werden können, und im Absätze 2 dieses Paragraphes wird bestimmt, daß auch die Congrua der katholischen und der systemisirte Gehalt (Besoldung) der nicht katholischen, christlichen Seelsorger durch Gemeindegutsumlagen nicht geschmäälert werden dürfe.

Diese von den analogen Bestimmungen anderer Gemeindegutsstatuten gänzlich abweichende Textirung trägt nicht volle Rechnung dem Principe, welches den Befreiungen von Gemeindegutsumlagen zu Grunde liegt.

In Bezug auf die Befreiung von Gemeindegutsumlagen kann eine bestimmte Kategorie von Seelsorgern ebensowenig herausgegriffen werden, als bei den anderen Gruppen der Befreiten.

Die Befreiung soll, wenn sie überhaupt im Gesetze ausgesprochen wird, ein für die Seelsorger aller gesetzlich anerkannten Religionsgenossenschaften gleichmäßig bemessenes Existenz-Minimum umfassen.

In dem vom Landtage beschlossenen Wortlaute würde die fragliche Bestimmung eine Ungleichmäßigkeit in der Behandlung der Seelsorger verschiedener Confessionen zur Folge haben; es würde bei katholischen Seelsorgern nur die Congrua, bei nicht katholischen, christlichen Seelsorgern dagegen der ganze systemisirte Gehalt (Besoldung) ohne irgend eine Begrenzung im Betrage von den Gemeindegutsumlagen befreit.

3.) Nach § 56, Absatz 2, muß der Gemeindegutsrath längstens binnen acht Tagen berufen werden, wenn der politische Landeschef es verlangt.

In einem solchen Falle ist jedoch, wenn sowohl der Bürgermeister, als der Vice-Bürgermeister verhindert sind, das an Jahren älteste Gemeindegutsmitglied berechtigt und verpflichtet, den Gemeindegutsrath, jedoch nur zur Beschlußfassung über solche Gegenstände zu berufen, deren Erledigung ohne wesentlichen Nachtheil für die Gemeinde nicht aufgeschoben werden kann.

Das in diesem Paragraphen dem politischen Landeschef eingeräumte Recht, in was immer für einer nach seiner Ansicht wichtigen Angelegenheit den Beschluß des Gemeindegutsrathes sogleich einholen zu können, wird durch die nachfolgende Bestimmung, wornach in einem solchen Falle nur dann der Gemeindegutsrath zur Beschlußfassung einzuberufen ist, wenn die Erledigung der betreffenden Angelegenheit ohne wesentlichen Nachtheil für die Gemeinde nicht aufgeschoben werden kann, ganz illusorisch gemacht, indem hiedurch die Einholung der Beschlußfassung des Gemeindegutsrathes von dem Ermessen des an Jahren ältesten Gemeindegutsmitgliedes abhängig gemacht wird.

Das dem Landeschef zustehende Recht kann aber niemals durch die willkürliche Anschauung irgend eines Mitgliedes des Gemeindegutsrathes eingeschränkt werden, sondern es muß, sobald es der Landeschef für nothwendig erachtet, daß über irgend einen Gegenstand der Beschluß des Gemeindegutsrathes eingeholt werde, darüber verhandelt werden, ohne Rücksicht darauf, ob das älteste Gemeindegutsmitglied den Gegenstand für einen solchen hält, dessen Erledigung ohne wesentlichen Nachtheil für die Gemeinde nicht aufgeschoben werden kann oder nicht.

Empfangen Euer Hochgeboren die Versicherung meiner vollkommenen Hochachtung und tiefsten Verehrung.

Laibach am 18. Dezember 1886.

Der k. k. Landespräsident:

Winkler.

Preidem na branje predlozenega poročila.

(Bere poročilo posebnega odseka iz priloge 61. — Liest den Bericht des Ausschusses aus Beilage 61.)

Odsek predlaga:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1.) Predloženemu zakonskemu načrtu, s katerim se izdaja občinski red in občinski volilni red za deželno stolno mesto Ljubljano, se pritrjuje;

2.) deželnemu odboru se naroča, da temu zakonskemu načrtu izprosi Najvisje potrjenje.

Der hohe Landtag wolle beschließen:

1.) Dem vorliegenden Gesetzesentwurfe, mit welchem eine Gemeinde-Ordnung und Gemeinde-Wahlordnung für die Landeshauptstadt Laibach erlassen wird, wird die Zustimmung ertheilt;

2.) der Landesauschuss wird beauftragt, die Allerhöchste Sanction dieses Gesetzesentwurfes zu erwirken.

Landeshauptmann:

Ich eröffne die Generaldebatte.

Abgeordneter Baron Apfaltrern:

Ich bitte ums Wort! Der hohe Landtag wird sich noch der Haltung erinnern, welche die Minorität des Landtages gegenüber dem Entwurfe einer neuen Gemeinde-Ordnung und einer Gemeinde-Wahlordnung für die Landeshauptstadt Laibach im Vorjahre eingenommen hat.

Die Gründe, welche die Minorität damals hiezu bestimmt haben, bestehen noch heute. Aus diesem Grunde wird die Minorität des Landtages in derselben Weise wie im Vorjahre sich der heutigen Berathung enthalten, nämlich sie wird an derselben nicht theilnehmen. (Die Abgeordneten der Minorität verlassen den Sitzungssaal.)

Poročevalec dr. Papež:

Na to, kar je gospod predgovornik omenjal, nimam ničesar odgovoriti.

Deželni glavar:

Preidemo v specijalno debato.

Poslanec ces. svét. Murnik:

Mislím, da bi predolgo trajalo, ako bi se najpred razgovarjalo o premembah lani sklenjenega postavnega teksta in potem še posebej o posameznih paragrafih načrta. To se mi tudi zaradi tega dozdeva odveč, ker so itak vse spremembe, ki se navajajo v odsekovem poročilu, izvedene v tekstu občinskega reda, kakor sta tiskana v prilogi 61. V formalnem oziru bi torej predlagal, da gospod poročevalec le prebere zaporedoma številke posameznih paragrafov in da se gospodje poslanci, ki želé kake spremembe, pri dotičnih paragrafih oglasé.

Deželni glavar:

Skladam se popolnoma z predlogom gospoda poslanca Murnika, in odredim, da se bode obravnavalo po njegovem formalnem nasvetu.

Poročevalec dr. Papež:

Tudi jaz se strinjam z mnenjem gospoda poslanca Murnika, da ni treba prebrati odsekovega poročila. Navedel bodem torej le nekatere tiskovne pomote, ki se tičejo zgolj stilizacije o tem poročilu, oziroma o dotičnih opomnjah k posameznim paragrafom, namreč: K § 12. po besedi «morajo» vriniti je besedi «vrhu tega». K § 16. se prva vrsta pravilno glasi: «V 1. odstavku se je prenavedila beseda «volijo» v «izvolijo», v 3. odstavku beseda «voljen» v «izvoljen». K § 17. pride dostavek «v drugi vrsti pred §§ «9., 10.» je v slovenskem in nemškem tekstu vriniti «8». V § 34. namestu «razpreglednost» beri «razpreglednosti». K § 36. izbrisati je besede «in v četrti vrsti . . . do konca». K § 41. je slovenski tekst brati pravilno: «Tudi se ne smejo službeni dohodki dušnih pastirjev zakonito priznanih verskih združenj do zneska 600 goldinarjev in plače

javnih učiteljev prikrajševati z občinskimi prikladami.» V nemškem tekstu po besedi «Seelforger» izbrisati je «der» in «anerkannten» premeniti v «anerkannter». Pri § 44. namestu «kaznovanega» beri «obsojenega». Za § 48. velja dosledno z ozirom na § 26. sledeča opomnja: V 1. odstavku namestu «prepirajočimi se strankami» vriniti je «spornimi strankami». K § 54. v prvi vrsti premeniti je «na» v «do». Opomnja k § 83. je izbrisati. K § 86. se je tudi v nemškem tekstu po besedi «werden» vrinil dostavek «insoferne für einzelne Fälle nicht etwas Anderes gesetzlich bestimmt ist». Pri občinskem volilnem redu je v poročilu k 3. § po besedi «ihres» vriniti še besedi: namestu «des». K § 18. je končne besede: «imajo pravico» z besedami «Ki smejo biti izvoljeni» premeniti takó-le: «ki imajo pravico izvoljenimi biti» z besedami: «ki smejo biti izvoljeni». K § 23. namestu «ki ima pravico» beri «ki ima pravico izvoljenim biti». Za § 28. velja opomnja, da se je beseda «Entschuldigungsgrund» premenila v «Ablehnungsgrund».

Deželni glavar:

Prosim gospoda poročevalca, da zdaj preide do posameznih paragrafov.

Poročevalec dr. Papež.

(Bere občinskega reda §§ 1. do 40., ki obveljajo brez debate. — Lies die §§ 1 bis 40 der Gemeinde-Ordnung, welche ohne Debatte angenommen werden.)

(Bere § 41. — Lies § 41.)

Poslanec Klun:

§ 41. govori ob oprostivni od občinskih priklad. Teh so prosti dvorski, državni, deželni, občinski in sploh vsi iz javnih zakladov plačevani uradniki in sluge, in sicer za vso svojo plačo. Samo pri duhovnikih nahajamo določbo, da je njihova plača oproščena občinskih priklad le do zneska 600 gld. Po novi kongruji pa znaša plača župnikov v ljubljanskem mestu 1000 gld., torej bi bili oproščeni le za znesek 600 gld., od 400 gld. pa bi plačevati morali priklade. Mislím, da ne bi bilo primerno, ako bi se le pri duhovnih določeval gotov znesek, druge javne osebe pa in tudi učitelji bi bili oproščeni za vso svojo plačo. Nasvetoval bi torej, da se v drugi alineji § 41. v slovenskem tekstu besede «do zneska 600 gld.» spremené v «do zneska 1000 goldinarjev» in na dotičnem mestu nemškega teksta besede: «bis zum Betrage von 600 fl.» v «bis zum Betrage von 1000 Gulden».

Deželni glavar:

Prosim gospode, kateri pritrdé § 41. s premembo, kakor jo predlaga gosp. Klun, naj blagovolé vstati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec dr. Papež.

(Bere §§ 42. do 68., ki obveljajo brez debate. — Gleš die §§ 42 bis 68, welche ohne Debatte angenommen werden.)

(Bere § 69. — Gleš § 69.)

Poslanec Hren:

Pri § 69. predlagam, da bi se namreč v tretji alineji slovenskega teksta na mestu besede «Ako» zaradi stilističnega soglasja na drugih mestih postavilo «Kadar». Nadalje naj bi se zadnje besede paragrafa «za to izprosi poznejšega odobrila občinskega sveta» tekstirale takó-le: «stvar predložiti občinskemu svétu, da sklène o nji»; in na dotičnem mestu nemškega teksta, naj bi se na mestu: «die nachträgliche Genehmigung des Gemeinderathes dafür erwirken» postavilo: «hierüber die nachträgliche Beschlusfassung des Gemeinderathes einholen».

Poslanec Kersnik:

Častiti gospod predgovornik je sicer predlagal premembo § 69., in sicer kakor sem razumel, le stilistično premembo, ki pa ni utemeljena niti v slovnični, niti v zmyslu. Ne razumem, zakaj bi spreminjali paragraf, ki po sedanjih besedah to pové, kakor potem, ko bi se spremenil po predlogu gospoda Hrena, in predlagam, da se ta nasvet odkloni.

C. kr. deželni predsednik baron Winkler:

Jaz smatram nasvetovano spremembo za upravičeno. Sedanja tekstacija zahteva od župana, naj si izprosi odobrila občinskega sveta, česar bi pa včasih ne mogel doseči, ako ne bi občinski svét morda hotel temu pritrđiti, kar je župan ukrenil. Zato mislim, da je boljše, ako se sprejme § 69. z nasvetovano spremembo, kajti, ako bi bilo v posameznih slučajih nemogoče, izprosi odobrila od občinskega sveta, zastoj bi zakon kaj tacega zahteval od župana, kateri tedaj ne more storiti družega, nego stvar predložiti občinskemu svétu, da ta potem o nji sklène.

Poročevalec dr. Papež:

Mislim, da se nasvet gosp. poslanca Kersnika ne more odobravati, gotovo kriva je njegova misel, da je to le stilistična prememba in mislim, da je po besedah gosp. deželnega predsednika sedaj tudi gospod poslanec Kersnik drugega mnenja.

Prosim torej, naj se sprejme § 69. s spremembo, katero je nasvetoval gosp. poslanec Hren.

Deželni glavar:

Gospodje, ki pritrđé § 69. s premembo, kakor jo predlagal gosp. Hren, naj blagovolé vstati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec dr. Papež.

(Bere §§ 70. do 79., ki obveljajo brez debate. — Gleš die §§ 70 bis 79, welche ohne Debatte angenommen werden.)

(Bere § 80. — Gleš § 80.)

Poslanec Hren:

V drugi alineji § 80. nasvetujem, naj se besedi «občinski sklepi» spremenite v «sklepi občinskega sveta» in na dotičnem mestu nemškega teksta beseda «Gemeindebeschlüsse» v «Gemeinderathsbeschlüsse».

Poročevalec dr. Papež:

Pri posvetovanji posebnega odseka za mestni statut se je od gospoda poslanca Hrena danes nasvetovana sprememba sprejela in se je le pozabilo v poročilu to spremeniti. Priporočam torej nasvet gospoda poslanca Hrena ter predlagam, da se § 80. s to spremembo sprejme.

Deželni glavar:

Prosim gospode, ki pritrđé § 80. s spremembo, kakor jo predlaga gosp. Hren, naj blagovolé vstati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Poročevalec dr. Papež:

(Bere §§ 81. do 87., ki se brez debate odobré. — Gleš §§ 81 bis 87, welche ohne Debatte angenommen werden.)

(Bere občinskega volilnega reda §§ 1. do 33. — Gleš §§ 1 bis 33 der Gemeinde-Wahlordnung.)

(Obveljajo brez debate. — Werden ohne Debatte angenommen.)

Odsek nadalje nasvetuje sledeči uvodni zakon:

(Bere člen I. do V., naslov in uvod zakona na strani drugi in tretji priloge 61., ki se brez debate odobré. — Gleš Artikel I bis V, Titel und Eingang des Einführungsgefetzes, Seite 2 und 3 der Beilage 61, welche ohne Debatte angenommen werden.)

Zdaj prideta na vrsto še odsekova predloga.

(Bere predloga iz priloge 61., ki brez debate obveljata. — Gleš die beiden Anträge aus der Beilage 61, welche ohne Debatte angenommen werden.)

Predlagam, da se ravno sprejetemu načrtu občinskega reda in občinskega volilnega reda za deželno stolno mesto Ljubljano ter dotičnega uvodnega zakona, in predlogoma pritrđi tudi v tretjem branju.

(Obvelja. — Angenommen.)

(Die Abgeordneten der Minorität erscheinen im Sitzungssaal.)

16. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji okrajnega cestnega odbora Ribniškega, da bi se mu dovolila podpora za štiri cestarje, potem, da bi se odvezal dolžnosti dati donesek za vzdrževanje Turjaške ceste, da bi se mu dovolila podpora v pokritje v proračunu za leto 1887 izkazanega primanjkljeja in da bi se opustila mitnica v Podklanci (k prilogi 52).

16. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über die Gesuche des Bezirksstraßen-Ausschusses Reifnitz wegen Gewährung einer Subvention zur Bestellung von vier Straßeneinräumern, Enthebung desselben von der Verpflichtung zur Beitragsleistung für die Erhaltung der Achacibergstraße, Bewilligung einer Unterstützung behufs Bedeckung des präliminarmäßig ausgewiesenen Abganges pro 1887 und wegen Auflassung der Maut in Podklanc (zur Beilage 52).

Poročevalec dr. Vošnjak:

Deželni odbor predložil je poročilo, v katerem razlaga prošnjo okrajno-cestnega odbora Ribniškega, priložna 52. Ta odbor je dve prošnji vložil do deželnega odbora. V prvi prošnji 14. avgusta 1886 prosi, da bi se mu dovolila podpora 600 gld. za štiri cestarje po 150 gld. V tej svoji prošnji sklicuje se posebno na to, da cesta od Ribnice do Velikolaške meje in od Žlebiča do Bloške meje cestnemu odboru Ribniškemu velike troške dela, da je vkljub vsemu prizadevanju ne more v dober stan spraviti, ker se kamenje za posipanje ceste težko dobiva, in končno pravijo, da polovica dohodkov cestnega odbora gre za to cesto. Treba bi bilo nastaviti na tej cesti 4 cestarje, ampak cestni odbor nima denarja za te ljudi. Posestniki delajo sedaj tlako za to cesto in plačujejo razen tega veliko priklad, tako da se izdâ več kot 5000 gld. za to cesto.

Pozneje, 5. decembra 1886. l., predložil je načelnik cestnega odbora še drugo prošnjo, in sicer vsled sklepa, katerega je storil cestni odbor in v katerem se je naložilo načelniku, naj prosi deželni odbor:

1.) Da se Ribniški okraj od plačevanja 26% priklade za vzdrževanje Turjaške ceste za l. 1887. popolnoma odveže in dotični znesek iz deželne blagajnice poplača;

2.) da se dovoli okrajno-cestnemu odboru toliko podpore iz deželnega zaklada, da bode zamogel primanjkljeja, katerega proračun za l. 1887. kaže, pokriti;

3.) da potrebno ukrene, da se iz prej navedenih vzrokov mitnica v Podklanci odpravi.

Kar se tiče prošnje zastran 26% priklade za Turjaško cesto, se je načelnik prav slabo izrazil. Okraj nima 26% priklade, on mora le plačevati od troškov za vzdrževanje Turjaške ceste 26%. Troški za to cesto znašajo na leto okoli 3000 gld. Polovico plačuje de-

žela, drugo polovico pa okraj Ljubljanske okolice, Velikolaški, Ribniški in Kočevski okraj, in sicer tako, da plačuje okraj Ljubljanske okolice 24%, Velikolaški 22%, Ribniški 26%, Kočevski pa 28%.

Za l. 1883. je okraj Ljubljanske okolice plačal 350 gld., Ribniški in Velikolaški okraj pa nič. Za l. 1884. in 1885. se okrajem še računi poslali niso, za l. 1886. pa še sklenjeni niso. Vkljub temu Ribniški okraj že sedaj prosi, naj bi se mu odpustilo plačevanje zneska, o katerem še nikdo ne vé, kako velik bode in akoravno že za l. 1884. in 1885. niso plačali. Najpred bode torej okraj dobil račun za l. 1884. in 1885. od našega knjigovodstva, nikakor pa ne moremo odpisati troškov za l. 1887. — ampak v imenu finančnega odseka se izreči moram proti temu petitu.

Kar se tiče prošnje zavoljo cestarjev, izrečeno je v poročilu deželnega odbora, da je utemeljena, ker je okraj jako obložen s cestami. On edini izmed dolenskih okrajev plačuje 20% priklad za cestne namene, le na Gorenjskem imajo v Radovljici 20% za cestne namene, vsi drugi okraji imajo manj, nekateri celó le po 7%, 5%, 3%. Torej se res ne more zahtevati, da ta okraj troške nase vzame, in deželni odbor bi že na podlagi cestnega zakona pooblaščen bil, to v svojem delokrogu storiti in storil bi bil to, ko ne bi bile s to prošnjo združene druge reči, o katerih more le deželni zbor odločevati. Finančni odsek se torej vjema z nasveti deželnega odbora, naj se dovoli 600 gld. v pokritje troškov za štiri cestarje.

Dalje prosi okrajni cestni odbor tudi še posebne podpore, da bi mogel pokriti primanjkljeja proračuna za l. 1887., katerega je nad 600 gld., ker je dohodkov le 4574 gld. 6 kr., troškov pa 5260 gld. proračunjenih. Pri tem moram pa omenjati, da je Ribniški okraj, ki je do sedaj imel 20% priklad, za l. 1887. znižal priklade na 15% — potem se vé, ne more vseh troškov pokriti. Po preliminaru pa se morajo vendar tudi priklade ravnati. Ko bi vsak okraj šel nazaj s prikladami, potem lahko deficit izkaže. Mislím pa, da deficit ne bode takó velik, kakor je izkazan in da se bode dalo kaj prihraniti posebno sedaj, ko pomaga dežela s 600 gld. za cestarje, torej se res razen tega še posebna podpora ne more dovoliti iz deželnega zaklada, in se je finančni odsek tudi o tem strinjal z deželnim odborom, da se temu petitu ne more ugoditi.

Kar zadeva četrti petit, da bi se mitnica v Podklanci odpravila, načelnik cestnega odbora v svoji prošnji tega ne omenja, ampak le prosi podpore za cestarje. Se le cestni odbor hoče mitnico, ki okraju na leto okoli 900 gld. nese, odpraviti. Ako se to res privoli in se odpravi mitnica, bode deficit še večji za 600 do 700 gld., kdo pa ga bode plačeval? Ali naj tudi ta znesek dežela prevzame? To vendar ni mogoče. Zaradi tega je finančni odsek pritrdil mnenju deželnega odbora, naj mitnica, ki je tam uvedena in 900 gld. gotovih dohodkov nese, ostane. Sicer pa je mitnica ustanovljena po deželnem zakonu in se za more torej le odstraniti s posebnim zakonom.

Predlagam torej v imenu finančnega odseka, naj se sprejme predlog deželnega odbora, priobčen v prilogi 52., ki se glasi:

1.) Okrajnemu cestnemu odboru Ribniškemu dovoli se za leto 1887 za mezde štirih cestarjev, katere je vzeti v službo, podpora iz deželnega zaklada v znesku 600 gld., ter se s tem tudi reši prošnja tega cestnega odbora z dné 5. decembra l. 1886, št. 65 pod št. 2, da bi se dovolila podpora v ta namen, da se pokrije v proračunu za l. 1887 izkazani primanjkljaj v znesku 686 gld.

2.) Prošnja okrajnega cestnega odbora, da bi se za l. 1887 odvezal doneska, katerega je po deželno-zborskem sklepu dné 14. januarja l. 1886 dolžan plačati za vzdrževanje Turjaške ceste in pa, da bi se potrebno ukrenilo, da se opusti mitnica v Podklanci, se ne usliši.

Poslanec Pakiž:

Ker ste mi od besede do besede znani obe prošnji okrajno-cestnega odbora Ribniškega, moram nekoliko spregovoriti o poročilu deželnega odbora in o predlogih finančnega odseka. Čudim se, da je deželni odbor v svojem poročilu tako razgreto obdeloval solnčno stran stanja Ribniškega okraja, senčne strani prošnje, o katerej bom pozneje govoril, pa niti z besedico omenil ni. Ravno tako se je obnašal tudi finančni odsek in, kakor vidimo, sklenil, skorej vse tisto odbiti, kar je za okraj koristno, in za kar cestni odbor v svojih prošnjah prosi. Res, s žalostjo opazujem, da deželni odbor za druge reči tako zelo skrbi, ko bode n. pr. gledišče prišlo na vrsto, prinesel bode lepo oglašeno poročilo: toliko in toliko tisočakov se potrebuje. Gospôda! tukaj je 16 poslancev kmetskih občin, vprašam gospode kolege, ali mi zamorejo ugovarjati, če trdim, da bi, ako bi znali naši kmetski volilci, kako se za gledišče deželni denar trati, nam vsem dali nezaupnico?

Kaj pa vender zahteva prošnja Ribniškega okrajno-cestnega odbora, ki se naj odkloni? Da se mitnica odstrani. Ta mitnica je za okraj veliko breme, in v cestnem odboru se je soglasno sklenilo, naj se odpravljenje mitnice zahteva, soglasno se je reklo, da po nji ne bo cesta boljša kot je sedaj slaba. Deželni odbor v svojem poročilu naglašá, da se bode s tem zgubilo zopet 600 gld. Istina je, da nese mitnica približno 900 gld., toda za troške gre zopet blizu 300 gld. Cestni načelnik ali ud cestnega odbora ima, ko gre pregledavat mitniške dohodke, plačo; treba nadalje plačevati mitničarja, ki dobiva na leto 240 gld. Vkljub temu imajo torej davkoplačevalci vender plačevati 20 % priklade. Ali je čuda, da se pritožujejo, čes: 20 % moram priklad plačevati, mitnino plačujem in razen tega še moram tri- do štirikrat na leto posipati cesto. Pri zeleni mizi je lahko odbijati prošnje, ali kaj porekó tisti, ki plačujejo davek, mitnino in še tlako delajo? Kaj pa, ko bi se ljudje začeli braniti ceste posipavati, s čem naj cestni odbor troške za to poplača, ko že sedaj za šuto na leto okoli 2000 gld. plačuje? Torej prav lahko rečem, da gospodje, ako bi se bili nekoliko ozrli tudi na senčnato stran stanja Ribniškega okraja, ne bi s tako ledenim srcem bili sodili — deželni odbor, kakor tudi finančni odsek.

Kar prošnja gledé Turjaške ceste zadeva, se je deželni odbor poprijel vsake najmanjše stvari, da bi jo mogel zavreči. V prošnji je govor o 26 % prikladi za njo ter o letu 1887. Mogoče, da se je pisar v tem zmotil, saj še doktorji, advokati napravijo pomote v svojih pisarijah, kaj se ne bi to tudi tajniku okrajno-cestnega odbora zamoglo pripetiti?

Deželni odbor naglašá, da govori okrajno-cestni odbor v prošnji o 26 % prikladi za troške Turjaške ceste. Gospôda, cestni odbor Ribniški dobro zna, da ima le 26 % od polovice stroškov plačevati. Ako je pa to prezrl pisar, ki ni advokat, ne jurist, naj se mu to odpusti, pa saj sem jaz vender tu kot zastopnik svojega okraja, saj bi bilo vender bolje, mene vprašati, kakor pa stvar smešiti.

Ker ima deželni zbor sedaj o stvari odločiti, prosim, da bi vender od bogate mize, namreč od deželne blagajnice, se dalo kaj podpore tudi ubogim Lazarom, ki stokajo po deželi. Prosim pa tudi, naj se vender enkrat dovrši tista postava, ki bode vpeljala deželne ceste, in sicer z občinsko postavo vred, da bode vsega moledovanja enkrat kraj in konec.

Gledé mitnice pa sem prepričan, da se odpravi in nasvetujem:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1.) Prošnja Ribniškega cestnega odbora, da se odpravi mitnica v Podklanci, se usliši.

2.) Prošnja Ribniškega cestnega odbora, da se mu zbrise plačevanje 26 % za l. 1884. in 1885. za vzdrževanje Turjaške ceste, se izroči deželnemu odboru.

Abgeordneter Faber:

Ich bitte ums Wort! Wir haben schon im Vorjahre in diesem Hause gesprochen, daß es uns Krainern schwer ist, mit Galizien zu concurriren, und wir, obwohl in der Nähe von Triest, dennoch unsere Ware wegen der zu hohen Fracht nicht mit Vortheil zu Markte bringen können. Der Herr Vorredner hat bereits genügend dargethan, daß die Gemeinde Reifnitz zu große Opfer bringen muß, um die Straße gegen Kafek zu erhalten. Die Straße ist wirklich sehr ungünstig gelegen und erheischt bei der weichen Grundlage eine oftmalige Beschotterung, die sich jedoch, so oft ein Regenwetter eintritt, in dem weichen Boden verliert. Alle Ortschaften längs der Straße haben oft genug im Jahre mit der Beschotterung zu thun, und der Bezirk muß dazu noch mit einer Umlage von 20 % und heuer noch mit 15 % auskommen. Zu allen diesen Lasten kommt noch die Maut in Podflanc hinzu, welche auch sehr viel dazu beiträgt, daß der Fuhrmann aus dem Kafeker Thale beinahe um die Hälfte billiger fährt. Der Fuhrmann braucht zwei Tage und verdient 5 bis 6 fl., muß aber noch die Maut zahlen, und dazu kommt noch, daß die Maut gerade vor dem hohen Berge gelegen ist, und der Fuhrmann Vorspann nehmen muß, was ihm 80 fr. bis 1 fl. 10 fr. kostet. Daß alles sind wirklich schwer zu ertragende Lasten, und es ist das allseitige Verlangen, diese Maut aufzulassen, ein ganz gerechtfertigtes. Die 900 fl. braucht man ja nur, um die Straße über den Bonzer Berg im guten Zustande zu erhalten, denn der ganze Schotter wird, sobald es regnet, heruntergeschwemmt.

Ähnlich verhält es sich auch mit der Ahazibergstraße, deren Erhaltung allerdings den Bezirken auferlegt worden ist. Wer aber zahlt die Kosten für die Erhaltung der Straßen, wenn die Fuhrleute aus Großlaschitz nach Tschernembl fahren? Ich glaube, nachdem ohnehin die Gefügigkeit besteht, daß jeder Straßenausschuß die Bezirksstraßen im Bezirke desjenigen zu erhalten hat, dies auch hier sein sollte. Also diese Kleinigkeit wird man dem Bezirksstraßenausschuße schon leicht abschreiben lassen können.

Ich stimme mit den Anträgen des Herrn Abgeordneten Pakiz vollkommen überein und erlaube mir folgenden Antrag zu stellen:

«Der Landesauschuß wird beauftragt, bei der nächsten Landtagsession ein Gesetz wegen Auflassung der Maut in Podklanc vorzulegen.»

Abgeordneter Excellenz Baron Schwegel:

Ich bitte ums Wort! Der geehrte Herr Abgeordnete Pakiz hat in sehr eindringlicher und warmer Weise dargelegt, daß der Bezirk, den er hier vertritt, bei Nichtannahme seines Antrages schwer geschädigt werde, und der verehrte Herr unmittelbare Vorredner hat die Anträge des Herrn Abgeordneten von Reifnitz auf das wärmste unterstützt. Weil ich diesen Ausführungen des verehrten Herrn Abgeordneten Pakiz meine vollste Sympathie entgegenbringe und namentlich im Antrage bezüglich der Auflassung der Maut auf der in Rede stehenden Straße eine glückliche und national-ökonomische Maßregel erblicke, so glaube ich mich verpflichtet, einen Irrthum, den er sich, wie ich glaube, infolge eines Uebersehens im Eifer seiner Rede zuschulden hat kommen lassen, zu berichtigen, nur damit seine Ausführungen und die Begründung seines Antrages, als den wirklichen Thatsachen entsprechend, ein desto größeres Gewicht erhalten. Der verehrte Herr Abgeordnete Pakiz hat mit großer Entrüstung von den hohen Beiträgen, welche wir alljährlich für das Theater bewilligen, gesprochen, und hat an seine Herren Kollegen aus den Landgemeinden appellirt, sich in Zukunft einer derartigen Verschwendung von Landesmitteln seitens der Landesvertretung zu widersetzen. Da ich in diesem Jahre mit dem Referate über den Theaterfond betraut war, darf ich mir wohl erlauben, den verehrten Herrn Vorredner aufmerksam zu machen, daß das Land für den Theaterfond nicht einen Kreuzer beiträgt und daß seine Entrüstung in dieser Beziehung eine vollständig unbegründete ist. Aber ich glaube dennoch den verehrten Herrn Vorredner richtig verstanden zu haben, und glaube, daß die Tendenz seiner Ausführungen auf etwas anderes abzielte, als strenge aus seinen Worten zu entnehmen war. In diesem Sinne möchte ich mir erlauben, seinen Worten die richtige Deutung zu geben. Das Land zahlt allerdings jährlich eine beträchtliche Summe, aber nicht für die deutschen Theatervorstellungen, sondern für anderweitige dramatische Uebungen, gegen welche allerdings die Entrüstung des Herrn Pakiz einigermaßen am Platze war. (Veselost na desni. — Heiterkeit rechts.) Dies erlaubte ich mir nur aus dem Grunde zu constatiren, weil ich als Berichterstatter des Theaterfondes fungirt habe, und ich betone nochmals, daß das Land für den Theaterfond nicht einen Kreuzer zahlt, daß aber allerdings eine gewisse Verschwendung vorkommen mag, jedoch unter einem anderen Titel, und ich glaube,

daß die Zeit bald kommen wird, wo Herr Pakiz in der Lage sein wird, seinen Anschauungen den richtigen Ausdruck zu leihen und an die Vertreter der Landgemeinden zu appelliren, damit die beklagte Verschwendung nicht eintrete.

Das wollte ich nur zur Richtigstellung der thatsächlichen Verhältnisse vorbringen. (Nasprotovanje na levi, klici na desni: «Bravo!» — «Sehr richtig!» — Widerspruch links, Rufe rechts: «Bravo!» — «Sehr richtig!»)

Poslanec ces. svetovalec Murnik:

Ker je častiti gospod predgovornik nekoliko popravil to, kar je trdil častiti gosp. poslanec Pakiz, si tudi jaz usojam nekoliko popravljati trditve ekscelece gospoda barona Schwegeln. On trdil je namreč izrečno, da dežela za gledišne namene ne dá nič. Ne motimo se, gospôda, dežela dá, je dala in morala bode še dati. V proračunu gledišnega zaklada se je sedaj lepo napravilo, da se reče: to daje gledišni zaklad. Kaj pa je gledišni zaklad? Gledišče je deželno — (ugovarjanje na desni — Widerspruch rechts) — prosil bi le pomisliti, koliko je žrtvovala dežela za gledišče, ko je bila svečanost šeststoletnice. To se je moralo plačati iz deželnega zaklada, in ako tudi trdite, da to ni tako, vender stvar še ni rešena, kakor si mislite. Ko bi bila rešitev lahka, bi jo izvrstni juristi, ki so bili nekđaj na oni (desni — rechten) strani te zbornice, že resili, ali to se še dozđaj ni zgodilo.

Opozarjal pa bi, da je dežela zavarovana za kapital 19000 gld. v konvenc. vrednosti, in da ne dobiva od tega nikoli obresti; tega vender nikdo ne bode tajil, da so ti denarji deželni, in znašali bi na leto blizu 1000 gld.

Hotel sem le to omeniti, da se ne bi na zadnje menilo, da dežela res za gledišče ničesar ne dá.

Poslanec Detela:

Kot poročevalec deželnega odbora v cestnih zadevah smatram za svojo dolžnost, odgovoriti gosp. dežel. poslancu prijatelju Pakizu, ki je trdil, da deželni odbor za cestne interese nima nič srca. To je čudno, ker nasprotna stran meni kot poročevalcu v cestnih zadevah zmirom očita, da deželni odbor kar trosi denar za ceste; toraj kaj je res? Resnica je, kakor sploh pri tako nasprotnih trditvah, v sredi; namreč, da deželni odbor to za ceste stori, kar je za tako važno stvar dolžan in kar spozna, da je za ceste potrebno. Očitanje, da bi deželni odbor ravno gledé Ribniškega okraja zanikaval opravičene podpore, zavrniti moram odločno. Mar ni iz sedanjega poročila razvidno, da deželni odbor nasvetuje za leto 1887 600 gld. podpore za štiri cestarje? To je lepa svota, in marsikateri cestni odbor bi bil zadovoljen, ko bi dobil tako podporo. Dalje je dobil cestni odbor v Ribnici 1200 gld. posojila iz deželnega zaklada, ko se je stavila mitnica v Podklanci, in še danes ga nikdo ni vprašal za povračilo. Doneskov za Turjaško cesto je cestni odbor še od leta 1884. do 1886. na dolgu, in zdaj zahteva, da bi se mu donesek za leto 1887. že za naprej odpisal in s tem se ve da tudi ves dolg za poprejšna leta zbrisal.

Najbolje pa se čudim, kako more gosp. Pakiž deželnemu odboru očitati, da za gledišče tako velikanske svote trósi, očitanje, katero je on gotovo pred mesecem čital v nekem slovenskem listu, kateri je v tej zadevi poročal tako napačno. Pa vse to ni res! Deželni odbor ne dava za gledišče niti krajcarja, kajti tistih tisoč goldinarjev za gledališče dovoljuje vsako leto deželni zbor, ne pa deželni odbor. Ravno poslanci kmetskih občin naj o tej zadevi doma resnico povedó, da se preneha krivično očitaje, kakor da bi se za gledišče dovoljevale velikanske podpore.

Kar se končno mitnice v Podklanci tiče, moram omeniti, da bi bilo čudno, ako bi se le ta opustila, druge dve mitnici bi se pa pustili. Da se pa druge mitnice ne morejo opustiti, je jasno, ker te mitnice donasajo Logaškemu okrajno-cestnemu zakladu blizu 8000 gld. in Ložkemu okrajno-cestnemu zakladu pa blizu 7000 gld. na leto.

Ker ima Logaški okraj 20 % in Ložki celo 25 % za leto 1887. priklade za cestne potrebsčine, vprašam, kdo bi plačeval vse troške za ceste, ako bi se opustile te mitnice in s tem nastal primanjkljaj 15000 gld. na leto za ta dva okraja.

Abgeordneter Excellenz Baron Schwegel:

Ich bitte ums Wort! Obwohl der unmittelbare Herr Vorredner bereits theilweise die Ausführungen des Herrn Abgeordneten Murnik richtiggestellt und constatirt hat, daß von Seite des Landes keinerlei Beitragsleistung für Theaterzwecke stattfindet, so muß ich mir dennoch erlauben, auch von meinem Standpunkte aus dies noch zu betonen und zu erklären, daß seine Auffassung in juristischer Beziehung in keiner Weise haltbar ist. Der Theaterfond ist aus den Beiträgen verschiedener Interessenten entstanden, die durchaus nicht mit jenen zu verwechseln sind, welche heute diesen Fond zu verwalten haben. Es mag richtig sein, daß die eine oder die andere Seite dieser Frage heute noch nicht ganz geklärt ist, aber es ist unmöglich zu behaupten, «der Theaterfond sei identisch mit dem Landesfonde». Eine derartige Behauptung entspricht weder den wirklichen Thatfachen, noch den rechtlichen Ansprüchen anderer Interessenten, und es kann dieser Auffassung mit nicht genug Nachdruck entgegengetreten werden.

Dies zur thatsächlichen Berichtigung der irrthümlichen Darstellung der Theaterverhältnisse, welche, ich bedauere es, ein Mitglied des Landesausschusses sich hat zuschulden kommen lassen.

(Odobranje na desni. — Beifall rechts.)

Poslanec ces. svet. Murnik:

Hočem le konstatirati, da častiti gosp. predgovornik ni ovrgel tega, kar sem jaz trdil, namreč glavno stvar, da ni res, da dežela za gledišče ne plača ničesar. Skliceval sem se na dolg, za katerega dežela ne dobiva nobenih obresti. One gospode, ki so bili prej, nego je prevzviseni gospod baron Schwegel sodeloval v deželnem zboru kranjskem, članovi te zbornice, pa spominjam na poročila deželnega odbora in finančnega odseka o proračunu gledališnega zaklada za prejšnja

leta. Vzel sem prvo knjigo, ki mi je bila pri roki, in tukaj najdem v seji 16. decembra 1873 obravnavo o gledišnem zakladu s primanjavo 3903 gld. 66 kr., katero mora založiti deželni zaklad. Bodite preverjeni, gospóda, ko bi se zgodila nesreča, da mi ne bi mogli iz gledišnega zaklada dajati podpore 1000 gld. ravnateljju nemških predstav, ne bodo le gospodje z one strani, ampak tudi mi glasovali za to, da se mu dá — iz deželnega zaklada.

Poročevalec dr. Vošnjak:

Debata se je tako zasukala, da ne znam, ali smo pri prošnji Ribniškega cestnega odbora ali pri proračunu za gledišče. Ena sama nedolžna beseda gosp. poslanca Pakiža, katero je spregovoril iz gorečnosti in ljubezni do svojega okraja, dala je povod za veliko debato: koliko da dežela plačuje za gledišče, ali preveč ali premalo.

Gotovo je prav, da gospod poslanec Ribniškega okraja tako strastno govori za svoj okraj, akoravno tudi razlogi, katere je navedel, niso taki, da bi mogli sklepati drugače, kakor je povedano v poročilu. Jasno je, da Ribničani za Turjaško cesto ne plačujejo 26 % priklade, ker bi za vsem plačevati morali na leto le 350 gld., kar bi pri davčni svoti 17000 gld. zahtevalo k večemu 2·5 % priklade. Sicer pa deželni odbor do sedaj še za l. 1884. in 1885. ni zahteval povračila, zato je odveč predlog g. Pakiža, naj se odpiše, kar se še zahtevalo ni. Če pa želi gosp. Pakiž, naj se izroči njegov nasvet deželnemu odboru, ki se bode o tem posvetoval, ko bodo dognani računi, nimam nič proti temu. Ledenege srca pa nimamo zaradi tega.

Zahteve so se sedaj skrčile na to, naj se odpravi mitnica. Rekel sem že, da je ustanovljena po zakonu, in da je težko, odpraviti vir dohodkov, ki prav dobro teče. Okraj bi si s tem sam škodoval, očitalo bi se mu pri vsaki priliki, zakaj si odpravil mitnico?

Tudi to, kar je gosp. Faber govoril zastran mitnice, me ni moglo prepričati. Prav dobro bi sicer bilo, da v deželi ne bi bilo ne deželnih, ne občinskih, ne državnih mitnic, pa odpravile se bodo k večemu tedaj, ko se bode napravila železnica na Dolenjsko in ceste ne bodo toliko uporabljene; sedaj pa za vzdrževanje cest dohodke mitnic krvavo potrebujemo.

Prav čudna pa se mi je zdela opazka gospoda barona Schwegelná — nisem je pričakoval, ker mi je znano, da je on nekđaj kot rodoljub Ledinski slovenske pesmi pisal. (Gromoviti smeh.) Da on sedaj v zboru provocira tako vprašanje ter se zaganja proti slovenski dramatici, to je res čudno. To so take spremembe v prepričanji nekaterih gospodov, katerih jaz ne morem razumeti, ker mislim, da si vsak ohrani vsaj nekoliko ljubezni do tega, za kar je gorel v mladosti, tudi do poznejših let. Zato bi meni boljše dopalo, da bi te besede govoril kateri drugi izmed gospodov nasprotnikov, n. pr. gospod Deschmann (obča veselost — allgemeine Heiterkeit), a ta se je skrtil za gospoda Schwegelná in mogoče, da bode gosp. Schwegel še stopil na Deschmannovo mesto. Pa saj bode še prišlo do debate o tej stvari. Do takrat na svidenje!

Za sedaj priporočam nasvete, kakor so tiskani v prilogi 52. — predlog gosp. poslanca Pakiža, ki se tiče mitnice, naj se odkloni, oni gledé doneska za Turjaško cesto pa izroči deželnemu odboru v pretres.

Poslanec Pakiž:

Strinjam se s predlogom gospoda poslanca Fabra ter umaknem prvi svoj predlog.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Pakiž umaknil je prvi svoj predlog gledé mitnice. Glasovali homo najpred o predlogih finančnega odseka.

Prosim gospode, ki so za prvi predlog finančnega odseka, naj blagovolé vstati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Ker je gospod poslanec Faber gledé opustitve mitnice v Podklanci stavil poseben predlog, dam drugi predlog finančnega odseka s to spremembo na glaso-

vanje, da se izpusté besede: «in pa, da bi se potrebno ukrenilo, da se opusti mitnica v Podklanci».

Prosim gospode, ki se skladajo s predlogom finančnega odseka v tej obliki, naj blagovolé vstati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Ich bitte die Herren, welche mit dem Antrage des Herrn Abg. Faber einverstanden sind, sich zu erheben.

(Predlog se odkloni. — Der Antrag wird abgelehnt.)

Prosim gospode, ki so za drugi predlog gospoda poslanca Pakiža, naj blagovolé vstati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sledeče točke odstavim od današnjega dnevnega reda: 17, 18, 19, 20 in 21 ter določim prihodnjo sejo jutri dopoldne s sledečim dnevnim redom.

(Glej dnevni red prihodnje seje. — Sieh die Tagesordnung der nächsten Sitzung.)

Sklenem sejo.

Konec seje ob $\frac{3}{4}$ 3 uri popoldne. — Schluss der Sitzung um $\frac{3}{4}$ 3 Uhr nachmittags.

